

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สภาพปัญหา

จังหวัดระนอง เป็น 1 ใน 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน มีเนื้อที่ประมาณ 3,298.045 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตด้านทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ ทั้งทางบกและทางทะเลเป็นแนวยาวประมาณ 169 กิโลเมตร และนับได้ว่าจังหวัดระนองเป็นจังหวัดแรกของภาคใต้ที่ติดต่อกับทะเลอันดามัน ถ้าเดินทางจากกรุงเทพและสู่ภาคใต้ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 (ถนนเพชรเกษม)

จากเหตุผลที่จังหวัดระนองมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ เป็นระยะยาวทั้งทางบกและทางทะเล ทำให้มีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายหลบหนีเข้ามาในจังหวัดระนองอยู่ตลอดเวลา ทางบกซึ่งกล่าวกันว่าช่วงหน้าแล้งแม่น้ำกระบุรีบางช่วงจะตื้นเขิน ผู้หลบหนีเข้าเมืองสามารถเดินเท้าข้ามมาขึ้นฝั่งไทยเขตอำเภอกระบุรีได้อย่างสะดวก ในขณะที่เดียวกันทางทะเลผู้หลบหนีเข้าเมืองสามารถนั่งเรือจากจังหวัดเกาะสองมาขึ้นตามแพปลา ซึ่งมีประมาณ 120 แห่ง และขึ้นตามชายหาดของจังหวัดระนองได้ตลอดแนวฝั่ง ซึ่งจะมีขบวนการค้าแรงงานต่างด้าวมารอรับไปทำงานตามความต้องการของนายจ้างภายในจังหวัด และต่างจังหวัด เช่น กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สมุทรสาคร และภาคใต้ทุกจังหวัด ซึ่งบางครั้งอาจจะเลยไปถึงประเทศมาเลเซีย และจากการติดตามผลการจับกุมแรงงานที่เดินทางหลบหนีจากจังหวัดระนองไปทำงานต่างจังหวัดพบว่าส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยหนุ่มสาวส่วนประเภทที่มีครอบครัว มีลูก มีพ่อหรือแม่ติดตามมาด้วย จะทำงานในจังหวัดระนองหรือไม่ก็เป็นจังหวัดใกล้เคียง เช่น สุราษฎร์ธานี และชุมพร

แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในจังหวัดระนองแทบทั้งหมดเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ สาเหตุสำคัญที่ทำให้มีแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมาร์ในจังหวัดระนองจำนวนมากมีเหตุผล 3 ประการ คือ

1. จังหวัดระนองมีพรมแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ และมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ง่ายต่อการเดินทางติดต่อกัน ในขณะที่ความเจริญทางเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศมีความแตกต่างกันมาก ทำให้มีการอพยพหลังไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทย ซึ่งมีสภาพเศรษฐกิจดีกว่า ขณะเดียวกันที่ผู้ประกอบการของไทย มีความต้องการแรงงานราคาถูก เพื่อความได้เปรียบในการแข่งขัน

2. การอพยพหนีระบบการปกครองแบบเผด็จการทหารในประเทศเมียนมาร์

3. ผู้พลัดถิ่นสัญชาติเมียนมาร์ที่ผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีเชื้อสายไทย อพยพไปทำมาหากินในประเทศเมียนมาร์ เมื่อประมาณ 30-80 ปีที่ผ่านมา และคนไทยที่ติดไปกับดินแดนที่เสียให้กับประเทศอังกฤษ

ปัญหาของแรงงานต่างด้าวที่ส่งผลกระทบต่อจังหวัดระนอง

1.ปัญหาด้านสาธารณสุข

1.ด้านการรักษาพยาบาล

- (1) ขาดแคลนเครื่องมือการแพทย์
- (2) ค่าใช้จ่ายในการรักษาฟรี
- (3) เสี่ยงต่อการติดโรค
- (4) การควบคุมป้องกันโรคทำได้ยาก
- (5) การรักษาโรคยุ่งยาก มีการดื้อยา
- (6) มี Emerging, re-emerging diseases

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

- (1) ชุมชนแออัด
- (2) สภาพแวดล้อมและที่อยู่เสื่อมโทรม
- (3) มีขยะมูลฝอย ปฏิกูลและน้ำเสีย

2.ปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคง

1. นายจ้างนิยมใช้แรงงานต่างด้าวมากกว่าแรงงานไทย เนื่องจากยอมรับค่าจ้างต่ำ ทำให้โอกาสการได้งานทำของแรงงานไทยลดลง ในขณะที่เดียวกันก็เกิดการดูดซับเงินตราออกต่างประเทศในรูปของค่าจ้างแรงงาน นอกจากนั้นปัจจุบันยังมีแรงงานต่างด้าวจำนวนหนึ่งที่เป็นผู้ประกอบการเอง ซึ่งเป็นการแย่งอาชีพของคนไทย และทำให้ต้องสูญเสียเงินตราออกนอกประเทศจำนวนมาก

2. ทหารไทยไม่มีมาตรการที่ชัดเจนและไม่สามารถควบคุมผู้ติดตามเข้ามากับแรงงานต่างด้าวได้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งมติดคณะรัฐมนตรีปี 2545 อนุญาตให้มีการแจ้งชื่อผู้ติดตามแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ทั้งสามี ภรรยา บุตรผู้สืบสันดาน ดังนั้นจึงเป็นช่องว่างให้เกิดการย้ายถิ่นเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศไทยอย่างถาวร ซึ่งจะยิ่งเป็นการสร้างปัญหาและยากในการผลักดันส่งกลับมากยิ่งขึ้น

3. ในอนาคตปัญหาบุตรแรงงานต่างด้าว ทั้งที่เกิดและไม่ได้เกิดในประเทศไทยจะเป็นปัญหาสำคัญ เนื่องจากจะต้องมีการผลักดันจากกลุ่มแรงงานต่างด้าวมอง และการเรียกร้องถึงเอาองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ทั้งในและนอกประเทศ เข้ามาร่วมในการผลักดันให้รัฐบาลไทยให้สัญชาติแก่กลุ่มคนเหล่านี้ หรืออย่างน้อยก็ต้องให้การดูแลจดทะเบียนรับรอง ควบคุม

4. การที่รัฐบาลต้องทุ่มเทงบประมาณจำนวนหนึ่งสำหรับการดูแล ให้บริการแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองและผู้ติดตาม อาจก่อให้เกิดความไม่พอใจ/การต่อต้านของคนไทย เนื่องจากคิดว่าถูกแย่งบริการจากรัฐ ทำให้ตนเองได้รับบริการที่ด้อยลง

5. ความขัดแย้ง/ ความไม่พอใจระหว่างกลุ่ม อาจพัฒนาไปสู่การใช้ความรุนแรงระหว่างกลุ่มได้ (ระหว่างคนไทยกับแรงงานต่างด้าว)

6. ในระยะยาว การรวมตัวกันตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่ม/ชุมชนแรงงานต่างด้าวซึ่งเริ่มปรากฏให้เห็นบ้างแล้วในจังหวัดระนอง จะก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความเสื่อมโทรมของชุมชน สิ่งแวดล้อม ขาดระบบสาธารณสุขมูลฐาน รวมทั้งจะพัฒนาไปสู่การกระทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งในด้านวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งยากที่ทางการจะเข้าไปควบคุม ตรวจสอบ ก่อให้เกิดอันตรายต่อทั้งประเทศไทยและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน

7. สถิติการก่ออาชญากรรมจะเพิ่มมากขึ้นทั้งในกลุ่มแรงงานต่างด้าวมองและต่อกลุ่มคนไทย รวมทั้งปัญหาสำคัญในขณะนี้ คือ ปัญหาการแอบแฝงเข้ามาค้ายาเสพติด

8. ปัญหาภาพพจน์ของประเทศไทยเนื่องจากการแอบแฝงเข้ามาขายบริการทางเพศของหญิงและเด็กจำนวนหนึ่ง อาจก่อให้เกิดการประท้วงในประชาคมโลกได้

9. ทำให้เกิดการเบียดเบียนของตลาดแรงงาน เกิดการชะงักกั้นของการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตซึ่งยังคงใช้รูปแบบการผลิตที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor Intensive) ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ประเทศอื่นได้ เศรษฐกิจของประเทศจึงไม่สามารถก้าวพ้นเศรษฐกิจแบบพึ่งพาได้

3. ปัญหาการจัดระบบแรงงานต่างด้าวจังหวัดระนอง

1. นโยบายการจัดระบบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองปัจจุบัน ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการฟื้นฟู / พัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดระนอง เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ 28 สิงหาคม 2545 อนุญาตให้เฉพาะแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่เคยได้รับอนุญาตให้ทำงานเมื่อปี 2544 เท่านั้นที่สามารถลงทะเบียนขอรับใบอนุญาตได้ ในขณะที่แรงงานต่างด้าวที่เคยได้รับอนุญาตให้ทำงานในปี 2544 ดังกล่าวได้ออกจากระบบการจ้างงานของนายจ้างเดิมไปแล้ว ซึ่งอาจจะเนื่อง

จากสาเหตุการหลบหนีนายจ้างไปทำงานที่อื่น หรือเดินทางกลับภูมิลำเนาในขณะที่ยังคงมีความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวจำนวนเดิมหรือเพิ่มขึ้นในการประกอบกิจการ ในขณะที่เดียวกับที่ไม่สามารถหาแรงงานไทยทดแทนได้ ทำให้นายจ้าง/ สถานประกอบการส่วนหนึ่ง จำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเพื่อความอยู่รอดของกิจการ ซึ่งรัฐไม่ได้รับประโยชน์จากแรงงานต่างด้าวกลุ่มดังกล่าว ในแง่ของการจัดเก็บค่าธรรมเนียมนั้น ในขณะที่เดียวกันยังต้องรับภาระในด้านสาธารณสุข สังคม ซึ่งท้ายที่สุดแรงงานต่างด้าวกลุ่มนี้จะก่อให้เกิดปัญหาต่อประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคง

2. จังหวัดระนองเป็นจังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์ ทำให้เป็นจุดที่ใช้เป็นที่ผลักดันส่งกลับคนพม่าผิดกฎหมายจากจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะจังหวัดภาคใต้ทั้งหมด ทำให้มีปัญหารื่องสถานที่ในการควบคุมตัวก่อนการผลักดันส่งกลับ เนื่องจากในทางปฏิบัติเมื่อคนเหล่านี้ถูกผลักดันส่งกลับก็จะลักลอบกลับเข้ามาใหม่โดยง่าย เนื่องจากทางเมียนมาร์ไม่มีที่พักรองรับผู้ถูกผลักดันส่งกลับ

3. ในกรณีของการขอใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการมักอ้างอยู่เสมอว่ามีขั้นตอนยุ่งยาก การตรวจโรคการถ่ายรูปและการยื่นขอใบอนุญาตทำงานมีราคาค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การขอต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวจังหวัดระนองลดลงทุกปี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อต้องการศึกษาถึงสัมฤทธิ์ผลของการขึ้นทะเบียนขอใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัดระนอง
2. เพื่อต้องการทราบถึงปัญหา - อุปสรรคของการดำเนินงานจดทะเบียนและการขอใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวของจังหวัดระนอง
3. เพื่อต้องการทราบถึงผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างด้าวที่มีต่อสังคม ชุมชนและจังหวัดระนองในด้านต่างๆ
4. เพื่อเสนอแนะมาตรการและมรรควิธีในการแก้ปัญหาให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์และประสิทธิผลของการขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัดระนอง
2. ทำให้ทราบถึงปัญหา - อุปสรรคของการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัดระนอง
3. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างด้าวด้านต่างๆ ที่มีต่อสังคม ชุมชนและจังหวัดระนองในด้านต่างๆ
4. เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ด้านการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นในปีต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัดระนอง 3 ปีย้อนหลัง คือ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544-2546 และข้อมูลประกอบที่เกี่ยวข้องเช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าว โรคติดต่อที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้ประสานขอข้อมูลกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง

วิธีการและการจัดเก็บข้อมูล

1. ใช้วิธีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) จากสำนักงานจัดหางานจังหวัดระนอง ประเภทของข้อมูลประกอบด้วยจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงาน ตั้งแต่ปี 2544-2546 รวม 3 ปีย้อนหลัง

2. ข้อมูลจำนวนและอัตราผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อจากการตรวจสุขภาพแรงงานต่างด้าวและข้อมูลแสดงค่าใช้จ่ายที่ให้บริการผู้ป่วยชาวต่างชาติที่เรียกเก็บเงินไม่ได้จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

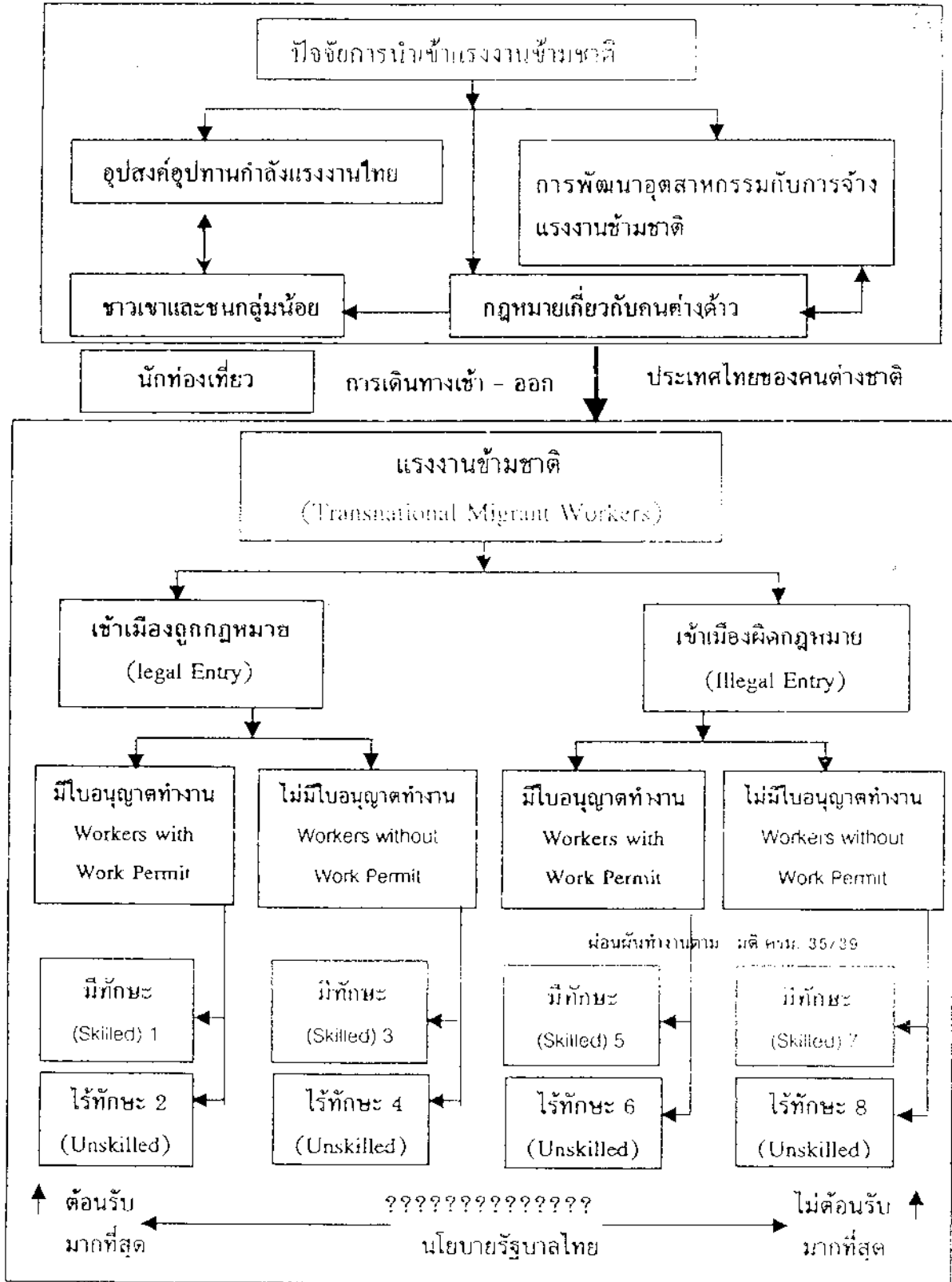
การย้ายถิ่นข้ามชาติเป็นปกติของมนุษย์ ซึ่งมีความหลากหลายและซับซ้อนทั้งปัจจัย "ผลักดัน" และปัจจัย "ดึงดูด" สาเหตุหลักของการย้ายถิ่นข้ามชาติเกิดจากความแตกต่างของความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจความแตกต่างของโครงสร้างทางประชากรความขัดแย้งทางการเมืองเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร นโยบายของรัฐที่สนับสนุนการย้ายถิ่นข้ามชาติ ข้อมูลข่าวสาร ความสะดวกของการคมนาคม และเครือข่ายการย้ายถิ่นที่เกิดจากญาติหรือเพื่อนที่ย้ายไปก่อน เป็นต้น และการย้ายถิ่นข้ามชาตินี้จัดแบ่งออกได้ คือ การย้ายถิ่นข้ามชาติถูกกฎหมาย (Legal Migration) และการย้ายถิ่นข้ามชาติที่ผิดกฎหมาย (Illegal migration) และผู้อพยพข้ามชาติจากภัยพิบัติต่างๆ เช่น ภัยการเมือง ภัยธรรมชาติ กลุ่มนี้เรียกว่า ผู้ลี้ภัย / พลัดถิ่น (Refugee) (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537) ในช่วงตลอดระยะเวลาสี่สิบปีที่ผ่านมาประเทศไทยเป็นประเทศต้นทางที่ส่งแรงงานออกไปทำงานข้ามชาติเป็นจำนวนแสนทั้งถูกต้องและหลีกเลี่ยงกฎหมาย ในขณะเดียวกัน เราก็เชิญชวนให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทยและประสบความสำเร็จในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชิงถาวรวัตถุ การพยายามขับเคลื่อนไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ตลาดงานในระดับล่างขยายฐานกว้างมากขึ้น ประเทศไทยจึงเกิดสภาพช่องว่างของแรงงานกึ่งฝีมือและไร้ฝีมือขึ้น สภาพดังกล่าวนี้สอดคล้องกับสภาพลดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะประเทศเมียนมาร์ซึ่งเป็นประเทศที่ขาดเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจอย่างยิ่งสภาพเรื้อรังแค้นและความขัดแย้งระหว่างประเทศที่รุนแรงทำให้แรงงานพม่าและคนกลุ่มน้อยตามชายแดนจำนวนมากเดินทางเข้ามาหางานทำที่ในเมืองไทย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล ,พ.ศ. 2537) นอกจากนี้ สภาพที่เกิดภาวะแรงงานล้นในประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากภาวะเจริญพันธุ์ค่อนข้างสูง ในประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการลดอัตราการเกิด และอัตราการเพิ่มประชากรในรอบ 20 ที่ผ่านมา จำนวนประชากรในวัยเด็กที่กำลังเข้าสู่วัยแรงงานของเราจึงค่อนข้างน้อยด้วย เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เริ่มประสบภาวะขาดแคลนแรงงาน ปัจจัยความแตกต่างทางด้านองค์ประกอบทางประชากรนี้ นับเป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญประการหนึ่งของการย้ายถิ่นข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้านเข้าสู่แดนบ้านเรา จากการศึกษาตลาดแรงงานดังกล่าวทำให้คณะกรรมการร่วม 3 ฝ่าย ของเอกชน คือ สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทยได้เสนอให้รัฐเปิดเสรี

อนุญาตให้ภาคเอกชนจ้างแรงงานเมียนมาร์ในกิจการก่อสร้าง และเกษตรกรรมในเขตจังหวัดชายแดน หรือเขตพื้นที่ที่มีการขาดแคลนแรงงานได้ การที่คนไทยหลังไหลไปทำงานต่างประเทศ (พงศ์ เทพวงศ์, 2537) ทำให้มีผลกระทบคือการขาดแคลนแรงงานในประเทศ และทำให้ระดับค่าจ้างภายในประเทศเพิ่มขึ้น (วงศ์ จันทอง, 537) แต่ยังคงนับว่าเป็นโชคดีของประเทศไทยที่แรงงานข้ามชาติที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทดแทน และเมื่อมามองแรงงานกับภาคเอกชน คงต้องยอมรับว่าปัจจุบันแรงงานขั้นต่ำหาได้ยาก ในปี 2539 กรวมมหาดไทยและสภาความมั่นคงแห่งชาติคาดการณ์ว่า มีกลุ่มแรงงานต่างชาติที่หลบหนีเข้าทำงานประมาณ 700,000 คน (อรรถิพย์ ราชนิยม 2540) คนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น อเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี และได้หวัน กลุ่มนี้จะเข้ามาในฐานะผู้ลงทุน ผู้บริหาร หรือเข้าในฐานะช่างเทคนิคในด้านการผลิตหรือด้านเทคโนโลยี คนกลุ่มนี้จะเป็นผู้มีรายได้สูง มีความรู้ดี และเข้ามาในประเทศไทยโดยถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนกลุ่มที่สองคือ กลุ่มคนข้ามชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น เมียนมาร์ ลาว บังคลาเทศ คนเหล่านั้นจะอพยพหนีภัยสงครามหรือหนีแหล่งทำมาหากินที่ฝืดเคืองมาสู่ดินแดนที่ปลอดภัยและหางานทำได้ง่ายกว่า คนกลุ่มนี้นับวันจะเข้ามาทำงานในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น มีทั้งเข้ามาโดยถูกต้องและไม่ถูกต้องตามกฎหมาย งานที่คนกลุ่มนี้เข้ามาทำส่วนใหญ่ ได้แก่ งานก่อสร้าง งานประมง งานเหมืองแร่ งานป่าไม้ ซึ่งค่าจ้างค่อนข้างต่ำและไม่ค่อยได้รับสวัสดิการจากนายจ้าง เนื่องจากเป็นแรงงานไร้ฝีมือและไม่มีการศึกษาถึงในขณะนี้ ปรากฏว่าชาวต่างชาติ ลักลอบเข้ามาอาศัยและทำงานอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ลักลอบเข้าเมืองชาวเมียนมาร์มีสถิติการถูกจับกุมสูงสุดและเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี 2535 เป็นต้นมา และยังมีกรหลังไหลหรือทะเลลักเข้าไปทำงานในสถานประกอบการต่าง ๆ เกือบทั้งประเทศ จนรัฐไม่อาจควบคุมได้อย่างทั่วถึง ปรากฏการณ์นี้มีคนจำนวนมากมองว่าเป็นที่มาของปัญหาความมั่นคง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสาธารณสุข ปัญหาสังคมเศรษฐกิจต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนและปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแรงงานต่างชาติเอง สภาพการณ์ดังกล่าวทำให้รัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเริ่มตระหนักถึงปัญหาและพยายามหาแนวทางแก้ไข อย่างไรก็ตามก็ดีข้อเท็จจริงที่ว่ามีคนต่างด้าวจำนวนหลายแสนได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว และผู้ประกอบการจำนวนหนึ่งก็ได้อาศัยการจ้างแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ เข้ามาทดแทนภาวะขาดแคลนแรงงานไทยในบางประเภทกิจการ ทำให้การวางมาตรการต่าง ๆ ทำได้ลำบากและทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้น อีกทั้งแรงงานต่างด้าวยังถือเป็นบุคคลผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และผู้ให้ที่พักพิงหรือให้ที่อยู่อาศัยก็อยู่ในข่ายผู้มีความผิดตามกฎหมายด้วย การแสวงหาความร่วมมือหรือความพยายามในการเข้าถึงกลุ่มบุคคลเหล่านี้ จึง

ทำได้ลำบากยิ่ง แม้แต่ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบทำงานอยู่ในขณะนี้ก็ยังรับรู้ได้ในขอบเขตที่จำกัดมากจากความจำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้รัฐบาลได้ผ่อนผันให้คนสัญชาติเมียนมาร์ ลาว เขมร ทำงานในกิจการบางประเภทและใน 42 จังหวัดและกรุงเทพมหานคร รวมทั้งจังหวัดระนอง ด้วยยอมสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับของหน่วยงานของรัฐว่ามีการขาดแคลนแรงงานในบางสาขาและในบางจังหวัด และหากไม่มีคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอยู่ ประเทศไทยอาจต้องนำเข้าซึ่งแรงงานระดับไร้ฝีมือ และถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การควบคุมของรัฐบาล เช่นเดียวกับที่ไทยเคยส่งออกแรงงานไปยังตะวันออกกลาง

สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว จากการศึกษาถึงกรอบแนวความคิดในการวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในรายงานวิจัยเสนอในการสัมมนาระดับชาติชุดโครงการวิจัยเรื่อง ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย : การศึกษาข้อเท็จจริงจากกลุ่มผลประโยชน์ ข้อเสนอแนะทางกฎหมายและการวิเคราะห์ระบบการจัดการของรัฐ เมื่อวันที่ 26-28 พฤษภาคม 2540 ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

กรอบความคิดในการวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม ม.มหิดล

หมายเหตุ หมายเลข 1 และ 6 เท่านั้นที่ถูกยอมรับในทางกฎหมาย (law recognition) หมายเลข 2, 5 และ 7 มีน้อยมากหรืออาจไม่มีเลย ในชุดโครงการวิจัยนี้ศึกษาครอบคลุมกลุ่มหมายเลข 1, 3, 4, 6 และ 8
: กอตย : ๒๕๔๐ : ๒๕๔๐ : ๒๕๔๐

และในส่วนของบริษัทหน้าทีในการควบคุมดูแลแรงงานต่างชาติ มาลีวรรณ เลาะวิณี พบว่าแรงงานไทยมีอัตราค่าจ้างที่สูง แต่แรงงานไทยปฏิเสธการทำงานหนัก สกปรก และเสี่ยงอันตราย ซึ่งยังมีความจำเป็นต้องจ้างแรงงานต่างชาติในงานลักษณะดังกล่าว ลูกจ้างคนไทย และประชาชนส่วนก็เห็นว่า การจ้างงานต่างชาติในลักษณะดังกล่าวจะสร้างคนไทย และประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การจ้างงานต่างชาติ เป็นการแย่งงานคนไทย แต่ผู้ประกอบการเห็นว่า ประเทศยังขาดแคลนแรงงานระดับล่างอยู่ การจ้างงานต่างชาติ จำเป็นต่อภาคการผลิตเพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน เพราะแรงงานต่างชาติ มีค่าแรงต่ำกว่า แต่ก็อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคง การสาธารณสุข และปัญหาสังคมได้

การควบคุมแรงงานต่างชาติ ของกรมการจัดหางาน เป็นภาระกิจที่กระทบและเกี่ยวข้องกับปัจจัยเชิงจิตวิทยาหลายประการ ผลงานวิจัยของมาลีวรรณ เลาะวิณี ดังกล่าว และภาระกิจด้านนี้อาจไปลดทอนประสิทธิผลของภาระกิจการจัดหางานให้แรงงานไทย การทำให้เกิดความชัดเจนในลักษณะงานที่แรงงานไทยต้องการ และลักษณะงานที่แรงงานต่างชาติ เข้าไปเสริมแทนในส่วนแรงงานไทยไม่พึงพอใจที่จะทำ รวมถึงการควบคุม เรื่องผลกระทบทางสังคม การเมือง ความมั่นคง ก็เป็นสิ่งที่กรมการจัดหางานต้องประสานภาระกิจ กับหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย เช่น งานด้านปกครอง ตำรวจ สาธารณสุข เป็นต้น

เรื่องเดียวกันเกี่ยวกับปัญหาแรงงานต่างชาติ ที่กรมการจัดหางานต้องดูแลรับผิดชอบด้วยนี้ เมื่อเดือน มีนาคม 2540 มุลนิธิอารมณั พงศ์พงัน ได้สอบถามความคิดเห็นของผู้นำสหภาพแรงงานจำนวน 12 คน พบว่าผู้นำสหภาพแรงงานครึ่งหนึ่งเห็นว่าการนำเข้าแรงงานต่างชาติเป็นการแย่งงานคนไทย ทำให้คนไทยขาดความมั่นคงในการทำงาน เพราะยังมีคนไทยว่างงานอยู่มาก และมีข้อเสนอที่น่าสนใจอยู่ว่า ไม่ควรให้จ้างแรงงานต่างชาติ ในภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมาก ซึ่งมีคนไทยพร้อมที่จะทำงานได้อยู่แล้ว ควรให้จ้างในเฉพาะกิจการ ที่ขาดแคลนแรงงานจริง ๆ และควรให้ค่าจ้างแรงงานต่างชาติเท่ากับแรงงานไทย เพื่อไม่ให้ นายจ้างหลบเลี่ยง ไปจ้างแรงงานต่างชาติ และทำให้ค่าแรงงานของแรงงานไทยถูกกดราคาลง

จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า มีปัญหาอยู่หลายประการที่สะท้อนภาระกิจหน้าทีของกรมจัดหางานอยู่ด้วย อาทิ ปัญหาแรงงานต่างชาติ หรือปัญหาการใช้เทคโนโลยีแทนแรงงานมนุษย์ คำถามคือ งานจัดหางานจะมีบทบาทภาระกิจอย่างไรเพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ปัญหาบางอย่าง อาจต้องเร่งรีบแก้ไขในส่วนภายในองค์กรของกรมจัดหางาน แต่ปัญหาบางอย่าง ก็เกิดจะปัจจัยภายนอกองค์กร ที่อยู่นอกเหนือความสามารถในการจัดการควบคุม

บทที่ 3

เนื้อหาและผลการศึกษา

การดำเนินการผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทำงานได้ชั่วคราวตามมติ ครม.
ปี 2544 และผลการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าว

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานกรรมกรในบางประเภทกิจการทำให้แรงงานต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ตามแนวชายแดนของประเทศไทย โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ลักลอบเข้าทำงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งในระยะที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวดังกล่าวทำงานได้ในบางประเภทกิจการบางพื้นที่ตามระยะเวลาที่กำหนด โดยได้ผ่อนผันมาเป็นลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 จนกระทั่ง พ.ศ.2543 ซึ่งผ่อนผันให้ทำงานได้มีกำหนดระยะเวลา 1 ปี ในพื้นที่ กิจการ และจำนวนเดิม ตามที่อนุมัติในปี พ.ศ.2542 กล่าวคือทำงานได้ใน 37 จังหวัด 18 กิจการ จำนวน 106,684 คน จนถึงวันที่ 31 สิงหาคม 2544

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544

การผ่อนผันให้คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทำงานได้ซึ่งจะสิ้นสุดในวันที่ 31 สิงหาคม 2544 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 มอบหมายให้กระทรวงแรงงานดำเนินการให้มีการรายงานตัวจดทะเบียนประวัติและขอรับใบอนุญาตทำงานโดยจำกัดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะแรงงานไร้ฝีมือรวม 3 สัญชาติ คือ พม่า ลาว กัมพูชา เท่านั้น

เป้าหมาย

ให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ทำงานอยู่ในราชอาณาจักรไทยมารายงานตัว และจัดทำทะเบียนประวัติให้มากที่สุด โดยระมัดระวังผลกระทบข้างเคียงในการเป็นปัจจัยดึงดูดให้มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมาเพิ่มเติม ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบข้อมูลประวัติและการลักลอบทำงานว่ามีประเภทใดบ้าง มากน้อยเท่าไร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงของประเทศชาติ การวางแผนในระยะยาวเพื่อศึกษาว่าอาชีพที่แรงงานเหล่านี้ทำในปัจจุบันเป็นอาชีพที่คนไทยไม่ทำจริงหรือไม่ อาชีพอะไรบ้างที่มีความจำเป็นต้องลดจำนวนแรงงานต่างด้าวลง โดยไม่ให้เกิดกระทบกระเทือนทั้งในเชิงเศรษฐกิจและสังคม

มาตรการดำเนินการ ตามคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544

1. คณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 โดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีประกาศผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราว เพื่อรอการส่งกลับ และทำงานได้ตามที่กระทรวงแรงงานกำหนด
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ออกประกาศกำหนดงาน และเงื่อนไขการผ่อนผัน ให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทำงานได้
3. กระทรวงกลาโหมเป็นหน่วยงานหลัก ตรึงกำลังตามแนวชายแดน เพื่อสกัดกั้นและป้องกันแรงงานต่างด้าวที่อาจลักลอบเข้ามาในประเทศมากขึ้น รวมทั้งประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ต่อกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
4. กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ที่ได้รับการผ่อนผัน ให้อยู่ในราชอาณาจักรและทำงานระหว่างรอการส่งกลับ
5. เมื่อพ้นระยะเวลาดำเนินการให้ทำการจับกุมดำเนินคดีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ไม่ได้มาขอรับใบอนุญาตทำงาน รวมทั้งนายจ้าง/สถานประกอบการที่จ้างแรงงานต่างด้าวไม่มีใบอนุญาตทำงาน
6. ให้ส่วนราชการและหน่วยงานต่างๆ ให้ความร่วมมือในการดำเนินการอย่างเต็มที่
7. ตั้งสำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองขึ้นในกระทรวงแรงงานเพื่อเป็นหน่วยงานกลางสำหรับการดำเนินการในเรื่องแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ในระยะต่อไป

เงื่อนไขการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราวและขออนุญาตทำงาน

1. สัญชาติ เป็นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชาที่เข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตก่อนวันที่ 28 สิงหาคม 2544 หรือ แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวอยู่แล้ว ซึ่งการผ่อนผันสิ้นสุดวันที่ 31 สิงหาคม 2544
2. รายงานตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามที่อธิบดีกรมการจัดหางานมอบหมาย เพื่อจดทะเบียนประวัติและขอรับใบอนุญาตทำงานตามเงื่อนไข และระยะเวลาที่กระทรวงแรงงานกำหนด

3. ระยะเวลาการผ่อนผัน ผ่อนผันจนถึงวันที่ 28 ตุลาคม 2544 หรือสิ้นสุดระยะเวลาที่ได้รับใบอนุญาตทำงานแล้วแต่กรณี โดยได้รับการยกเว้นการประกันตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตาม พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522

4. แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา กลุ่มอื่นซึ่งได้มีคณะรัฐมนตรี มติสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือคำสั่งกระทรวงแรงงานมหาดไทย กำหนดแนวทางเป็นการเฉพาะไม่อยู่ในข่ายการผ่อนผัน

พื้นที่ผ่อนผัน

ผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรไทย และทำงานได้ในระหว่างรอการส่งกลับในทุกจังหวัด

อาชีพและประเภทกิจการ

อนุญาตให้ทำงานใช้แรงงานใน 10 ประเภทกิจการ คือ

(1) ประเภทกิจการที่ 1 ประกอบด้วย สวนผัก ผลไม้ ไร่ อ้อย สวนยางพารา สวนปาล์ม พืชไร่ สวนกาแฟ

(2) ประเภทกิจการที่ 2 ประกอบด้วย เหมืองแร่ และเหมืองหิน

(3) ประเภทกิจการที่ 3 ประกอบด้วย โรงงานทำอิฐ โรงงานทำโอ่ง เครื่องเคลือบดินเผา

(4) ประเภทกิจการที่ 4 ประกอบด้วย ก่อสร้าง คานเรือ

(5) ประเภทกิจการที่ 5 ประกอบด้วย โรงสีข้าว

(6) ประเภทกิจการที่ 6 ประกอบด้วย เลี้ยงหมู เลี้ยงกุ้ง และสัตว์อื่น ๆ

(7) ประเภทกิจการที่ 7 ประกอบด้วย ประมงทะเลกิจกรรมต่อเนื่องจากประมงทะเล

(8) ประเภทกิจการที่ 8 ประกอบด้วย การใช้แรงงานเคลื่อนย้ายสินค้า ในโกดังหรือ

ที่เก็บ

สินค้า

(9) ประเภทกิจการที่ 9 ประกอบด้วย ผู้รับใช้ในบ้าน

(10) ประเภทกิจการพิเศษ (พ)

พ1 ประกอบด้วยกิจการอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ (1)-(9) ในกรณีมีนายจ้าง

พ2 ประกอบด้วยกิจการอื่นนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ (1)-(9) ในกรณีไม่มีนายจ้าง

การควบคุม

แรงงานต่างด้าวที่รับการผ่อนผันจะถูกยกเลิกการผ่อนผันและส่งตัวออกนอกราชอาณาจักรในกรณีอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้

- (1) เป็นโรคต้องห้ามตามที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด
- (2) ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล เว้นแต่ความผิดซึ่งได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (3) ภายหลังจากได้รับใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 แล้ว ห้ามออกนอกพื้นที่จังหวัดที่ได้รับอนุญาต เว้นแต่ได้รับอนุญาต จากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร ต้องได้รับอนุญาตจากปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ยกเว้นการทำงานในกิจการประมงทะเล ให้เคลื่อนย้ายออกนอกพื้นที่จังหวัดที่ได้รับอนุญาตให้อยู่เพื่อไปทำงานตามที่ได้รับอนุญาตยังท้องที่ที่มีท่าเรือประมงทะเลได้
- (4) มีคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เพิกถอนใบอนุญาตทำงาน
- (5) ไม่มารายงานตัวตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด

การดำเนินการจดทะเบียนประวัติและออกใบอนุญาตทำงาน

1. สถานที่รับรายงานตัว เพื่อจดทะเบียนประวัติและขอรับใบอนุญาตทำงาน

ให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการการนำแรงงานต่างด้าวไปรายงานตัวเพื่อจดทะเบียนประวัติและขอรับใบอนุญาตทำงาน ณ สถานที่ และตามกำหนดเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่นัดหมาย (เนื่องจากการได้มีการให้นายจ้างหรือแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองยื่นความประสงค์ที่จะจดทะเบียนประวัติและขอรับใบอนุญาตไว้ล่วงหน้าแล้ว) โดยสถานที่ที่กำหนดไว้คือ

(1.1) กรุงเทพมหานคร ได้แก่

- กระทรวงแรงงาน
- สำนักงานจัดหางานกรุงเทพ 6 ราษฎร์บูรณะ
- อาคารหลักสี่พลาซ่า

- ตลาดธนบุรี (สนามหลวง 2)

(1.2) จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ได้แก่

- สำนักงานจัดหางานจังหวัด
- สถานที่ที่จัดหางานจังหวัดกำหนด

2. กำหนดเวลาจดทะเบียนประวัติและขอรับใบอนุญาตทำงาน

เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน 2544 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2544 ทุกวันไม่เว้นวันหยุดราชการ

การ

3. หลักฐานและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

(3.1) หลักฐาน

3.1.1 กรณีนายจ้างเป็นนิติบุคคล

- สำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนายจ้าง
- สำเนาทะเบียนบ้านของนายจ้าง

3.1.2 กรณีนายจ้างเป็นบุคคลธรรมดา

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนายจ้าง
- สำเนาทะเบียนบ้านของนายจ้าง

หมายเหตุ สำเนาเอกสารให้นายจ้างรับรองความถูกต้องและในกรณีที่นายจ้างมิได้มาดำเนินการด้วยตนเองให้ยื่นหนังสือมอบอำนาจด้วย

(3.2) การดำเนินการของเจ้าหน้าที่

2.2.1 ขั้นตอนการแนะนำ

- สอบถาม / ตรวจสอบจำนวนแรงงานต่างด้าวที่มีรายงานตัวแนะนำการเตรียมหลักฐานแก่นายจ้าง และสอบถามความต้องการใช้สถานพยาบาลในการประกันสุขภาพ

- แจกบัตรลำดับ (บัตรคิว) แรงงานต่างด้าว 1 คน ต่อ 1 หมายเลข

(เอกสารในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในขั้นตอนนี้ได้แก่ บัตรสำหรับยื่นเอกสาร (บัตรคิว) และรหัสประจำโรงพยาบาล)

2.2.2 ขั้นตอนการจดทะเบียน

- รับเอกสารหลักฐาน

- กรอกข้อมูลรายละเอียดในคำขอ (ตท.13) ให้ครบถ้วนถูกต้อง
- ประทับลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือทั้งข้างซ้ายและข้างขวาของแรงงานต่างด้าว และให้แรงงานต่างด้าวลงลายมือชื่อ หากสามารถเขียนได้
- ให้นายจ้าง หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจลงลายมือชื่อในช่องคำรับรองนายจ้าง (กรณีรับมอบอำนาจให้เขียนคำว่า "แทน" หลังลายมือชื่อ)
- ออกเลขที่ใบอนุญาตซึ่งมี 10 หลักประกอบด้วยอักษร 2 หลัก

ตัวอย่าง

ร	น	2	1	1	0	0	0	0	1
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

ช่องที่ 1-2 กรอกอักษรรหัสของจังหวัดที่ออกใบอนุญาตทำงาน

ช่องที่ 3 กรอกเลขที่รหัสประจำโรงพยาบาลที่แรงงานต่างด้าวต้องการใช้บริการ

2.2.3 ขั้นตอนการถ่ายภาพทำใบอนุญาตทำงาน

- รับ ตท.13 ที่ผ่านการบันทึกข้อมูลแล้วจากแรงงานต่างด้าวนำแรงงานต่างด้าวไปดำเนินถ่ายภาพ มอบคำขอ ตท. 13 และใบอนุญาตทำงานให้เจ้าหน้าที่เพื่อประทับว่า "ได้รับรายงานคนต่างด้าว และจดทะเบียนประวัติแล้ว"

2.2.4 ขั้นตอนการตรวจสอบและออกใบอนุญาตทำงาน

- เจ้าหน้าที่ (ตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไป ตามคำสั่งกรมการจัดหางาน ที่ 545/2544 ลงวันที่ 17 กันยายน 2544) ที่ได้รับคำขอ ตท.13 และใบอนุญาตทำงานจากเจ้าหน้าที่ถ่ายภาพตรวจสอบความถูกต้องของใบอนุญาตทำงานว่าตรงตามคำขอ ตท.13 แล้วประทับตามระบุข้อความ "รับรายงานตัวและจดทะเบียนประวัติแล้ว" พร้อมลงชื่อตำแหน่ง วัน/เดือน/ปี ตามตัวอย่างรับรองรายงานตัวและจดทะเบียน

(ลงชื่อ).....พนักงานเจ้าหน้าที่

(.....)

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

2.2.5 ขั้นตอนการนำส่งเงิน

การนำส่งเงินเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินตามคำสั่งของสำนักงานที่ได้แต่งตั้งไว้แล้วตามระเบียบการเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. 2520 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2531

4. ระยะเวลาการอนุญาตให้ทำงาน

อนุญาตให้ทำงานมีกำหนด 6 เดือนโดยให้มีระยะเวลาสิ้นสุดในวันที่ 25 มีนาคม 2545 ทุกคน

5. การรับใบอนุญาตทำงาน

ให้แรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานมารับมอบใบอนุญาตทำงานด้วยตนเอง

6. การออกใบแทนใบอนุญาตทำงาน กรณีใบอนุญาตทำงานชำรุดหรือสูญหาย

นายจ้าง / เจ้าของประกอบการ ต้องนำแรงงานต่างด้าวไปยื่นขอรับใบแทนใบอนุญาตทำงาน โดยทำคำขอตามแบบ ดท.13 ยื่นต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน พร้อมใช้หลักฐานดังนี้

(1) ใบอนุญาตทำงานที่ชำรุด หรือหลักฐานการรับแจ้งความสถานีตำรวจกรณีใบอนุญาตทำงานสูญหาย

(2) สำเนาทะเบียนบ้านของนายจ้าง

(3) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของนายจ้าง

(4) หนังสือมอบอำนาจพร้อมติดอากรแสตมป์ 10 บาท และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ (ในกรณีแรงงานต่างด้าวไม่ไปยื่นขอด้วยตนเอง)

ค่าใช้จ่ายในการออกใบแทนใบอนุญาตทำงาน ประกอบด้วย ค่าธรรมเนียม 300 บาท ค่าบัตรอนุญาตทำงาน 150 บาท รวมทั้งสิ้น 450 บาท

7. การทำงานอื่น หรือการเปลี่ยนท้องที่หรือสถานที่ในการทำงาน

ห้ามมิให้นายจ้าง / เจ้าของประกอบการนำแรงงานต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานแล้วไปทำงานอื่น หรือเปลี่ยนท้องที่หรือสถานที่ในการทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

8. การออกนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต

การออกนอกพื้นที่จังหวัดที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย สำหรับพื้นที่กรุงเทพต้องได้รับอนุญาตจากปลัดกระทรวง

มหาดไทย แต่ในระยะต้นซึ่งอยู่ระหว่างการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตกระทรวงมหาดไทยยังไม่อนุญาตให้ออกนอกพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต

9. การจ้างเข้า - จ้างออกงาน

นายจ้าง / เจ้าของสถานประกอบการที่รับแรงงานต่างด้าวเข้าทำงาน หรือมีแรงงานต่างด้าวออกจากงาน มีหน้าที่ต้องยื่นแบบแจ้งการรับเข้าทำงานหรือออกจากงาน ตามพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

10. การเปลี่ยนประเภทงาน

นายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าวที่ได้รับใบอนุญาตทำงานแล้วที่ประสงค์จะเปลี่ยนให้แรงงานต่างด้าวไปทำงานที่อื่นของตน ต้องยื่นคำร้องขอเปลี่ยนประเภทงานต่อนายทะเบียน โดยเสียค่าธรรมเนียม 500 บาท

ผลการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองจังหวัดระนอง

ตามมติ ครม.ปี 2544

ประเภทกิจการ	นายจ้าง/สถานประกอบการ	ชาย	หญิง	รวม
1. พืชไร่ทำสวน	2,031	4,003	1,119	5,122
2. เหมืองแร่ เหมืองหิน	17	81	34	115
3. เครื่องเคลือบ ดินเผา	4	10	7	17
4. ก่อสร้างคานเรือ	299	1,972	491	2,463
5. โรงสีข้าว	0	0	0	0
6. เลี้ยงสัตว์	205	1,020	463	1,456
7. ประมงทะเล กิจกรรมต่อเนื่องประมงทะเล	511	3,890	5,144	9,034
8. เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง	206	863	284	1,147
9. ผู้รับใช้ในบ้าน	1,047	279	1,985	2,264
10. กิจกรรมพิเศษ				
-มีนายจ้าง (พ.1)	850	1,727	1,936	3,663
-ไม่มีนายจ้าง (พ.2)	0	0	0	0
รวมทั้งสิ้น	5,140	13,845	11,436	25,281

มติ ครม. เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 กำหนดให้นายจ้างสามารถจ้างแรงงานต่างด้าวทำงานได้ใน 10 ประเภทกิจการ กิจการ 1-9 ได้กำหนดอาชีพเป็นการเฉพาะ ส่วนกิจการประเภทที่ 10 เปิดกว้างไว้สำหรับจ้างได้ทุกอาชีพนอกเหนือจากที่ระบุ 1-9 มีนายจ้างมาจดทะเบียนแสดงความจำนงต้องการใช้แรงงานต่างด้าว 5,140 ราย แรงงานต่างด้าวยื่นขอใบอนุญาตทำงานเป็นชาย 13,845 คน เป็นหญิง 11,436 คน รวม 25,281 คน

ประเภทกิจการที่จดทะเบียนยื่นขอใบอนุญาตทำงาน

เรียงตามลำดับจาก 1-5 ประเภทกิจการดังนี้

(มติ ครม. ปี2544)

ที่	ประเภทกิจการ	นายจ้าง	แรงงานต่างด้าว	แรงงานต่างด้าว	รวม
		(ราย)	ชาย	หญิง	
1.	ประมงทะเล และต่อเนื่องฯ	511	3,890	5,144	9,034
2.	พืชไร่ ทำสวน	2,031	4,003	1,119	5,122
3.	กิจการพิเศษมีนายจ้าง (พ.1)	850	1,727	1,936	3,663
4.	ก่อสร้างคานเรือ	299	1,972	491	2,463
5.	คนรับใช้ในบ้าน	1,047	279	1,985	2,264

จากตารางข้อมูลการยื่นจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวปี 2544 ประเภทกิจการที่ต้องการแรงงานต่างด้าวมักเป็นอันดับ 1 คือ ประมงและกิจการต่อเนื่องจากประมง ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดระนองมีพื้นที่ด้านตะวันตกจดทะเลอันดามันทั้งหมด และรายได้ของจังหวัดส่วนใหญ่ได้จากประมงซึ่งกิจการประเภทนี้เกือบทั้งหมดเป็นงานที่หนัก สกปรกและมีกลิ่น คนไทยไม่นิยมทำเป็นโอกาสของแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาสอดคล้องกับกิจการประเภทนี้

กิจการอันดับ 2 รองจากประมงคือ พืชไร่ พืชสวน ซึ่งหมายถึงด้านการเกษตร อาทิ กล้วย ทำสวนผลไม้ คนงานในสวนปาล์มน้ำมัน คนงานในสวนกาแฟ ซึ่งกิจการเหล่านี้จะทำรายได้ให้จังหวัดเป็นอันดับ 2 รองจากประมง คนไทยก็ไม่นิยมทำ ยังขาดแคลนแรงงานในส่วนนี้อยู่

กิจการอันดับ 3 คือ งานพิเศษนอกเหนือจากที่ ครม.กำหนด 1-9 กิจการ ประเภทมีนายจ้างซึ่งหมายถึงคนงานทั่วไป

กิจการอันดับ 4 และ 5 เป็นกิจการก่อสร้างคานเรือและผู้รับใช้ในบ้านตามลำดับ

แนวนโยบาย

การผ่อนผันให้ผู้หลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) ได้รับอนุญาตทำงาน
ปี 2545-2546

1. ความเป็นมา

1.1 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 เห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง และแผนปฏิบัติการที่กระทรวงแรงงาน เสนอโดยผ่อนผันให้ผู้หลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับ และอนุญาตให้ทำงานได้ ใน 10 ประเภทกิจการ พื้นที่อนุญาตทำงานทั่วประเทศอายุการอนุญาต 1 ปี ซึ่งจะสิ้นสุดในวันที่ 24 กันยายน 2545

1.2 มติคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ครั้งที่ 6/2545 เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2545 เห็นชอบในหลักการให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติหลักการ ให้มีการต่อทะเบียน และออกใบอนุญาตการทำงานอีกเป็นเวลา 1 ปี แก่ผู้หลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) ที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 และได้รับการต่ออายุใบอนุญาตทำงานไปแล้ว เว้นแต่งานประเภท 10 พ.2 (ไม่มีนายจ้าง) โดยพื้นที่และประเภทงาน ให้เป็นไปตามที่อนุญาตไว้ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544

1.3 ให้ปรับปรุงระเบียบวิธีการปฏิบัติในการขึ้นทะเบียน การกำหนดประเภทงาน อาชีพการจัดทำทะเบียนประวัติ และทำบัตรประจำตัวแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการควบคุมดูแล และการดำเนินการส่งกลับเมื่อสิ้นสุดการผ่อนผัน รวมทั้งสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบัตรการสวมตน การสวมบัตร

รวมทั้ง อาจดำเนินการโครงการนำร่อง เพื่อให้มีการรายงานตัวหรือนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามกฎหมาย เข้ามาทำงานทดแทนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ได้ในกิจการที่ขาดแคลนแรงงานความคืบหน้าของวิธีการแก้ไขปัญหา ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อภารกิจงานทำของแรงงานท้องถิ่น

1.4 ให้มีการศึกษาวิจัยความต้องการใช้แรงงานต่างด้าวที่แท้จริงในกิจการต่างๆ โดยเร็ว เพื่อประกอบการพิจารณาจัดระเบียบการจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ในระยะต่อไป รวมทั้งเร่งรัดจัดทำแผนแม่บทเพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ และปรับปรุงบทบาท อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าว

หลบหนีเข้าเมือง (สปร.)ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้นเพื่อให้สามารถรองรับการแก้ไขปัญหาค้นต่างตัวจากประเทศเพื่อนบ้านที่หลบหนีเข้าเมืองได้อย่างแท้จริง

1.5 การมอบหมายผู้รับผิดชอบ

1) ให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการต่อทะเบียนและการอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวและบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการในรายละเอียดต่อไป ทั้งนี้ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้น ก่อนวันที่ 25 กันยายน 2545 รวมทั้งเร่งรัดดำเนินการโครงการนำร่อง เพื่อให้มีการรายงานตัวสำหรับกลุ่มที่ยังคงลักลอบทำงานอยู่ หรือนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามกฎหมายเข้ามาทำงานทดแทนแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ได้ในกิจการที่ขาดแคลนแรงงาน โดยทุกส่วนราชการต้องให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่

2) ให้กระทรวงมหาดไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้อำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ผ่อนผันให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองที่มารายงานตัวและได้รับอนุญาตให้ทำงาน รวมทั้งให้บุคคลในครอบครัวของบุคคลดังกล่าวข้างต้น อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับอีก 1 ปี

3) ให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลักประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในการวางแผนการดำเนินการในรายละเอียด เรื่องการตรวจสุขภาพ การประกันสุขภาพ การป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรค การให้ความรู้ทางด้านการป้องกันรักษาของโรคติดต่อร้ายแรง การควบคุมกำเนิด จากแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับอนุญาตทำงาน และบุคคลในครอบครัวให้เป็นไปโดยเรียบร้อย

4) ให้คณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร) ประสานงานกับสถาบันทางวิชาการ เช่น สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นแห่งเอเชีย (ARCM) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยประชากรและสังคม (RPSR) มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้มีการศึกษาวิจัยความต้องการใช้แรงงานต่างด้าวและประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการจัดทำแผนแม่บทแก้ไขปัญหาลูกแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ

5) ให้คณะกรรมการบริหารงานแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (กบร.) รับผิดชอบอำนวยการ กำกับ ดูแล ประสานงาน และพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการตลอดจนพิจารณาสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงาน

ต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (สบร.) และของหน่วยงานอื่นที่เข้ามาสนับสนุนกิจการขอ สบร. หรือสนับสนุนนโยบายของ กบร. รวมทั้งเร่งรัดปรับปรุง บทบาทอำนาจหน้าที่ของ สบร. ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีความสามารถเป็นศูนย์กลางประสานงาน แก้ไขปัญหาคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.ความคืบหน้าของการดำเนินงาน

2.1 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ในฐานะประธานกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ได้นำเรียนนายรัฐมนตรีเพื่อรับทราบมติของคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ตามข้อ 1.2-1.5 เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีรับหลักการให้มีการดำเนินงานให้ต่อทะเบียนและออกใบอนุญาตการทำงานอีกเป็นเวลา 1 ปี แก่ผู้หลบหนีเข้าเมือง 3 สัญชาติ (พม่า ลาว กัมพูชา) ที่ได้รับการผ่อนผันตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544 และได้รับการต่ออายุใบอนุญาตทำงานไปแล้ววันแต่งงานประเภท 10 พ.2 (ไม่มีนายจ้าง) โดยพื้นที่และประเภทงานให้เป็นไปตามที่อนุญาตไว้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2544

2.2 มติคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลฯ ไปประชุมพิจารณาทบทวนแนวนโยบายปรับปรุงแก้ไข ขกร่างกฎ ระเบียบ ประกาศกระทรวง ที่เกี่ยวข้องได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงแรงงาน รวมทั้งจัดทำแผนการปฏิบัติงานเพื่อเป็นกระบวนการทำงานตามนโยบายของรัฐบาล เสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน โดยมีสาระสำคัญหลัก ได้แก่ ประกาศ กฎกระทรวง กระทรวงแรงงานเรื่อง การกำหนดประเภทงานอาชีพ และเงื่อนไขที่จะอนุญาตให้คนต่างด้าวตามมาตรา 12 ทำได้กำหนดแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการขอรับใบอนุญาตทำงาน การกำหนดค่าธรรมเนียมการทำงาน สำหรับคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ประสงค์จะทำงาน โดยผ่อนผันให้ทำงานได้ในตำแหน่งกรรมกร หรือผู้ใช้แรงงานในประเภทกิจการต่างๆ ที่เคยได้รับอนุญาตไว้เมื่อปี 2544 โดยเสียค่าธรรมเนียมตามที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง

2.3 หน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานจัดให้มีการขึ้นทะเบียนและทำบัตรอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี

ส่วนกลาง โดยกรมการจัดหางาน เป็นหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการจัดให้มีการขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ส่วนภูมิภาค โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัด เป็นหน่วยงานกลางรับผิดชอบจัดให้มีการขึ้นทะเบียนในเขตพื้นที่จังหวัด

3. แนวคิดในทางปฏิบัติของการดำเนินงานขึ้นทะเบียน

สำนักงานคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ได้นำข้อสรุปตามมติคณะกรรมการบริหารแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ไปดำเนินการจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานตามแผนและประสานอำนวยการกับทุกหน่วยงาน รวมทั้งจัดทำเอกสารคำชี้แจง คำแนะนำแนวทางปฏิบัติเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลในชั้นต้น ก่อนนำมายื่นขอใบอนุญาตทำงานซึ่งมีกรอบแนวปฏิบัติ ดังนี้

ช่วงที่ 1 ก่อนเปิดรับรายงานตัวขึ้นทะเบียน (ก่อนวันที่ 24 สิงหาคม 2545)

สปร./สจจ. จัดส่งเอกสาร คำแนะนำวิธีปฏิบัติแบบรายงานตัวของขึ้นทะเบียน (ตท.13) และสำเนาบัตรใบอนุญาตทำงานเดิม (ตท.16) ส่งให้นายจ้าง/แรงงานต่างด้าว เพื่อตรวจสอบ แก้ไข และบันทึกข้อมูลเพิ่มเติม ตามแบบรายงานตัวของขึ้นทะเบียน หลังจากนั้นให้นำเอกสารยื่นต่อโรงพยาบาล เพื่อขอรับการตรวจสุขภาพและบันทึกประวัติข้อมูลบุคคล

โรงพยาบาล/หน่วยบริการทางการแพทย์ รับผิดชอบตรวจสุขภาพแรงงานต่างด้าว และจัดเก็บเงินค่าธรรมเนียมประกันสุขภาพ ค่าตรวจโรค พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจลงบนแบบรายงานตัว ทั้งนี้ นายจ้างต้องนำตัวแรงงานต่างด้าว พร้อมเอกสารแบบรายงานตัวมาแสดงต่อโรงพยาบาล/หน่วยบริการทางการแพทย์เพื่อรับการตรวจสุขภาพ

สำนักงานตำรวจ รับทำการบันทึกประวัติข้อมูลบุคคล (พิมพ์ลายนิ้วมือ) พร้อมทั้งแจ้งผลการบันทึกประวัติข้อมูลบุคคล ลงบนแบบรายงานตัว (ดำเนินการพร้อมกันในช่วงที่มาขอรับการตรวจสุขภาพในโรงพยาบาล/หน่วยบริการทางการแพทย์ ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด)

ช่วงที่ 2 การเปิดรับรายงานตัว (ระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม 2545-24 กันยายน 2545)

สปร./สจจ. เปิดรับรายงานตัวขึ้นทะเบียนทำบัตร โดยนายจ้างต้องนำตัวแรงงานต่างด้าวพร้อมเอกสารที่บันทึกข้อมูลผลการตรวจสุขภาพของโรงพยาบาล และผลการบันทึกข้อมูลประวัติบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มาแสดงพร้อมรับเงินค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงาน และบันทึกข้อมูลรูปถ่ายลงบนบัตรประจำตัว รวมทั้งจัดทำสำเนาบัตรมอบให้ไว้เพื่อเป็นหลักฐานชั่วคราวแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่

ผู้รับผิดชอบในการบันทึกข้อมูล และจัดทำบัตรอนุญาตทำงาน

- มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ของ กจจ./สจจ. เป็นผู้รับแจ้งการรายงานตัว ตรวจสอบรับรองเอกสาร รับชำระเงินค่าธรรมเนียม ควบคุมตรวจสอบความถูกต้องในการบันทึกข้อมูลรูปถ่ายลงบนฐานข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ และรับรองเอกสารก่อนส่งมอบให้กับแรงงานต่างด้าว

- มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของผู้รับอนุญาต จัดทำบัตรประจำหน่วยรับขึ้นทะเบียนจังหวัดเป็นผู้บันทึกรายการตามแบบรายงานตัว และถ่ายภาพแรงงานต่างด้าวบันทึกลงบนฐานข้อมูลบุคคลในระบบคอมพิวเตอร์ และจัดพิมพ์สำเนาบัตร มอบให้เจ้าหน้าที่ กจจ./สจจ. ประทับตราลงนามรับรอง และมอบหมายให้แรงงานต่างด้าวถือเป็นหลักฐานชั่วคราวแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่

ช่วงที่ 3 ภายหลังครบกำหนดรายงานตัว (ภายในเวลาไม่เกิน 45 วันหลังครบกำหนด)

- มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของผู้รับอนุญาตจัดทำบัตรประจำศูนย์ขึ้นทะเบียนกลางและศูนย์ขึ้นทะเบียนภาค เป็นผู้ตรวจสอบรายการบันทึกข้อมูลตามแบบรายงานตัว และถ่ายภาพแรงงานต่างด้าวในระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ และจัดพิมพ์บัตรอนุญาตทำงานส่งมอบให้เจ้าหน้าที่ กจจ./สจจ. ตรวจสอบ เพื่อส่งมอบให้แรงงานต่างด้าวต่อไป

- มอบหมายให้ สบร./สจจ. จัดส่งบัตรอนุญาตทำงานที่ได้รับมอบจากผู้รับอนุญาตจัดทำบัตรพร้อมคู่มือสิทธิหน้าที่ คำแนะนำการปฏิบัติของแรงงานต่างด้าว ให้นายจ้าง/แรงงานต่างด้าว พร้อมทั้งแจ้งกำหนดคณัดหมายให้บุคคลในครอบครัวที่แจ้งขอขึ้นทะเบียนไว้ไปขอรับการตรวจสุขภาพและสมัครเข้าร่วม โครงการประกันสุขภาพสำหรับผู้ติดตาม ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข

4. มาตรการที่คาดว่าจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

4.1 การร่วมมือกับทุกหน่วยงาน เพื่อใช้มาตรการกวดขัน ปรามปราม กดดันให้กลุ่มผู้ที่ยังคงฝ่าฝืนกฎหมาย ให้ได้รับการลงโทษ และยอมรับเข้าสู่ระบบ

4.2 การเร่งรัดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน นายจ้าง แรงงานต่างด้าว รับรู้ และเข้าใจแนวนโยบายและเจตนาที่แท้จริงของรัฐบาล เพื่อให้เกิดการยอมรับและให้ความร่วมมือในการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

4.3 เตรียมความพร้อม เพื่อการรองรับในการปฏิบัติงานต่อไป ในการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สำหรับกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตทำแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง

ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2545

(วันที่ 15 กันยายน 2545 - 6 พฤศจิกายน 2545)

ประเภทกิจการ	จำนวน นายจ้าง	พม่า			ลาว			กัมพูชา			รวม		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1.กรรมกรทั่วไป	779	2865	773	3638				-	-	-	2865	773	3638
2.กรรมกรในกิจการ ประมง	715	2300	4013	6313				-	-	-	2300	4013	6313
3.กรรมกรในโรงงาน	687	679	1038	1717				-	-	-	679	1038	1717
4.ผู้รับใช้ในบ้าน	1127	119	1683	1802	1	3	4	-	-	-	120	1686	1806
5.คนงานในฟาร์มเพาะ เลี้ยงหรือเลี้ยงสัตว์บก	209	703	228	931				-	-	-	703	228	931
6.คนงานในแปลงเพาะ หรือปลูกพืช	1788	2923	773	3696	-	1	1	-	-	-	2923	774	3697
รวมทั้งสิ้น	5305	9589	8508	18097	1	4	5	-	-	-	9590	8512	18102

ประเภทกิจการที่ยื่นจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงานเรียงตามลำดับ 1-5 ประเภทกิจการ
ได้ดังนี้

(มติ กรม.ปี 2545 วันที่ 15 ก.ย.-6 พ.ย. 2545)

ที่	ประเภทกิจการ	นายจ้าง (ราย)	แรงงานต่างด้าว ชาย	แรงงานต่างด้าว หญิง	รวม
1.	ประมงและต่อเนื่องๆ	715	2300	4013	6313
2.	คนงานในแปลงเพาะ หรือปลูกพืช	1788	2923	703	3696
3.	กรรมกรทั่วไป	779	2865	773	3638
4.	ผู้รับใช้ในบ้าน	1127	119	1683	1802
5.	กรรมกรในโรงงาน	687	679	1038	1717

จากมติ ครม.ปี 2545 อนุญาตให้แรงงานต่างหลบหนีเข้าเมืองทำงานต่อใบอนุญาตทำงานได้ ต้องเป็นต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ได้รับการผ่อนผันตามมติ ครม.ปี 2544 และให้ยกเว้นงานในกิจการที่ 10 พ.2 (ไม่มีนายจ้าง) และให้ยกเลิกประเภทกิจการเหลือ 6 ประเภทกิจการ ซึ่งผลจากมติ ครม.ครั้งนี้สร้างความสับสนให้กับนายจ้างพอสมควร เพราะกิจการที่เคยได้รับการอนุญาตในปี 2544 หลายกิจการได้ถูกยกเลิก เช่น ก่อสร้างคานเรือ เหมืองแร่ เหมืองหิน และ เคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง ซึ่งเป็นผลให้การจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวครั้งนี้มียอดลดลงจากปี 2544 ถึง 7,179 คน (ปี 2544=25,281 ปี 2545 = 18,102 คน)

ในส่วนของจังหวัดระนอง มีแรงงานต่างด้าวมาขึ้นขอใบอนุญาตทำงานในกิจการประมง มากเป็นอันดับ 1 อันดับ 2 คือคนงานในแปลงเพาะหรือปลูกพืช (ซึ่งปี 2544 คือ พืชไร่ พืชสวน) อันดับ 3 คือ กรรมกรทั่วไป (ซึ่งปี 2544 คือ กิจการประเภทที่ 10 (มีนายจ้าง) ผู้รับใช้ในบ้านและกรรมกรในโรงงานตามลำดับ จากข้อมูลตามตารางแสดงให้เห็นว่าแรงงานต่างด้าวได้มาขึ้นขอจดทะเบียน ปี 2545 ลดลงในทุกประเภทกิจการ ทั้งนี้เนื่องมีเหตุผล 2 ประการสำคัญคือ

ประการแรก นายจ้างเกิดความสับสนในประเภทของกิจการซึ่งลดลงจาก 10 ประเภทในปี 2544 ลงเหลือ 6 ประเภทกิจการในปี 2545 ซึ่งบางประเภทกิจการขาดหายไป ไม่ทราบว่าประเภทกิจการของตนเองตามมติ ครม. อยู่ในประเภทกิจการใดประการที่ 2 คือมีแรงงานต่างด้าวบางส่วนได้หลบหนีออกนอกเขตจังหวัดระนองไปทำงานในจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากมีความเข้าใจว่าถ้ามีใบอนุญาตทำงานสามารถที่จะทำงานได้ทุกจังหวัดในประเทศไทย

จากเหตุการณ์ที่มีผู้มาจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวลดลงในช่วงระยะเวลาดังกล่าวดังกล่าวข้างต้นต่อมา ครม. ได้มีมติขยายการจดทะเบียนฯ ออกไป จนถึงวันที่ 15 มกราคม 2546

ผลการขึ้นทะเบียนและขออนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
ตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2545
(วันที่ 15 กันยายน 2545-15 มกราคม 2546)

ประเภทกิจการ	จำนวน นายจ้าง	พม่า			ลาว			กัมพูชา			รวม		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
.กรรมกรทั่วไป	779	2,865	773	3,638	-	-	-	-	-	-	2,865	773	3,638
.กรรมกรในกิจการ ประมง	1,013	6,578	4,030	10,608	2	-	2	7	-	7	6,587	4,030	10,617
.กรรมกรในโรงงาน	687	679	1,038	1,717	-	-	-	-	-	-	679	1,038	1,717
.ผู้รับใช้ในบ้าน	1,127	119	1,683	1,802	1	3	4	-	-	-	120	1,686	1806
.คนงานในฟาร์มเพาะ เลี้ยงหรือเลี้ยงสัตว์บก	209	703	228	931	-	-	-	-	-	-	703	228	931
.คนงานในแปลงเพาะ หรือปลูกพืช	1,788	2,923	773	3,696	-	1	1	-	-	-	2,923	774	3,697
รวมทั้งสิ้น	5,603	13,867	8,525	22,392	3	4	7	7	-	7	13,877	8,529	22,406

ซึ่งจากการขยายระยะเวลาครั้งนี้ ทำให้มีผู้มาจดทะเบียนฯ เพิ่มจาก 18,102 เป็น
22,406 คนเพิ่มขึ้น 4,304 คน โดยเพิ่มส่วนของกิจการประมงทั้งหมด

มติ ครม.ปี 2546

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2546 เห็นชอบให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว และทำงานต่อไปได้อีกไม่เกิน 1 ปี สิ้นสุดในวันที่ 25 กันยายน 2546 จำนวน 409,339 คน ยกเว้นไม่ต่ออายุให้กรรมการในโรงงาน จำนวน 12,161 คน ในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนบางส่วน กิจการปืมน้ำมันชกอบรีด ร้านอาหารเสริมสวย โรงแรม ร้านอาหาร ร้านค้า อู่ซ่อมรถ รับซื้อของเก่า

เพื่อให้การดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อยกรมการจัดหางานจึงขอแจ้งแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการต่ออายุใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองช่วงระหว่างวันที่ 1-25 กันยายน 2546 ดังนี้

1. กรอกข้อความในแบบคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (ตท.13) ให้ถูกต้องครบถ้วนแล้วให้นายจ้างลงลายมือชื่อ และคนต่างด้าวพิมพ์ลายนิ้วมือหัวแม่มือข้างขวา และซ้ายในคอนท้าย

2. ให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง นำแบบคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (ตท.13) ที่กรอกข้อความถูกต้องครบถ้วนแล้ว ยื่นตรวจสอบสุขภาพพร้อมชำระค่าตรวจสอบสุขภาพ และค่าประกันสุขภาพ ณ โรงพยาบาลที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด โดยเป็นโรงพยาบาลเดิมที่ได้ตรวจสอบสุขภาพและประกันสุขภาพของแรงงานต่างด้าวปี 2545

3. ให้แรงงานต่างด้าวหรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจแรงงานต่างด้าวไปยื่นขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน และชำระเงินค่าธรรมเนียมในการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน ณ สถานที่ที่จังหวัดประกาศกำหนดพร้อมหลักฐาน ดังนี้

3.1 ใบอนุญาตทำงานเดิม (ตท.14)

3.2 แบบคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (ตท. 13) ซึ่งกรอกข้อความครบถ้วนถูกต้องและมีการรับรองการตรวจสุขภาพจากโรงพยาบาล

3.2 ใบรับรองแพทย์หรือใบเสร็จค่าตรวจสุขภาพพร้อมสำเนา

3.3 ใบเสร็จค่าประกันสุขภาพพร้อมสำเนา

3.4 หลักฐานของนายจ้าง กรณีบุคคลธรรมดา ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน กรณีนิติบุคคล ได้แก่ สำเนาหนังสือทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล

3.5 หนังสือมอบอำนาจ ตามแบบที่กรมการจัดหางานกำหนดติดอากร แสตมป์ 10 บาท พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวของผู้มอบอำนาจ และผู้รับมอบอำนาจ (ในกรณีที่ลูกจ้างคนต่างด้าวมอบอำนาจให้นายจ้างหรือผู้อื่นไปดำเนินการแทน)

4. ให้จัดหางานจังหวัดดำเนินการพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการระดับ 6 ขึ้นไป เป็นเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อกำกับบนสติ๊กเกอร์ที่จะติดหลังใบอนุญาตทำงานฉบับเดิม พร้อมทั้งแจ้งรายชื่อและตัวอย่างลายมือชื่อให้กรมการจัดหางานทราบ

5. กิจการที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตทำงานให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

1) หลังจากใบอนุญาตทำงานสิ้นอายุแล้ว (วันที่ 25 กันยายน 2546) ให้พาแรงงานต่างด้าวไปส่งที่สถานีตำรวจใกล้บ้าน หรือสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง เพื่อส่งตัวแรงงานต่างด้าวกลับประเทศ

2) ดำเนินการแจ้งแรงงานต่างด้าวออกจากงาน ภายใน 15 วัน มิฉะนั้นจะมีความผิดตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521

6. เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยยังไม่ได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว กระทรวงแรงงานจึงไม่สามารถออกประกาศใช้การดำเนินการต่ออายุใบอนุญาต จึงทำได้เฉพาะการรับแบบคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (ตท.13) ไว้ก่อน เมื่อประกาศกระทรวงมหาดไทย และประกาศกระทรวงแรงงานมีผลบังคับใช้แล้วจึงจะดำเนินการพิจารณาการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน รับเงินค่าธรรมเนียมและออกใบอนุญาต.

**การดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน
แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง สัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา
ระหว่างวันที่ 1-25 กันยายน 2546**

1.ผู้มีสิทธิต่ออายุใบอนุญาตทำงาน

คนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา ที่ได้จดทะเบียนตามมติคณะรัฐมนตรี ปี 2545 และใบอนุญาตทำงานยังไม่สิ้นอายุ ที่ทำงานกรรมกรในประเภทกิจการ

(1) ประเภทที่ 1 กรรมกรทั่วไป เช่น กรรมกรในกิจการขนส่งทางบก ทางน้ำกิจการเหมืองแร่ เหมืองหิน กิจการทำอิฐ ทำโอ่ง ทำเครื่องเคลือบ กิจการคานเรือ กิจการโรงสีข้าว โรงงานแปรรูปพืชไร่ โรงงานแปรรูปไม้ กิจการเคลื่อนย้ายสินค้าในโกดัง หรือที่เก็บสินค้า เป็นต้น

(2) ประเภทที่ 2 กรรมกรในกิจการประมง เช่น ประมงทะเล แพปลา แพกุ้ง และกิจการเกี่ยวเนื่องประมงทะเล โรงงานน้ำแข็ง เป็นต้น

(3) ประเภทที่ 3 ลูกจ้างที่ใช้แรงงานเป็นหลักในโรงงานหรือสถานประกอบการที่ใช้ทักษะในการทำงานไม่ซับซ้อน แต่ซ้ำๆ ตลอดเวลาทำงาน ยกเว้น สถานีบริการเชื้อเพลิง ซักอบรีด ร้านอาหารเสริมสวย โรงแรม ร้านอาหาร อุโมงค์รถ รับซื้อของเก่าและกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในงานผลิตอาหารสัตว์ ผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์สำนักงานสนับสนุนการค้าและการลงทุน ผลิตรองเท้า รองเท้าแตะ ผลิตส่วนผสมผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน ผลิตพัดลมเพดาน ผลิตเครื่องมือตัดหิน ถลุงแร่ ผลิตเส้นใยสังเคราะห์ ผลิตอุปกรณ์ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ผลิตฟิล์มกันกระแทก ผลิตอุปกรณ์กีฬาส่งออก เหมืองแร่ ดอกไม้ประดิษฐ์ แปรรูปหินแกรนิต โรงงานทำพลาสติก ผลิตน้ำแร่ โรงงานเย็บผ้า ผลิตสิ่งทอ และทอผ้า

(4) ผู้รับใช้ในบ้าน

(5) ลูกจ้างในฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์บก สัตว์น้ำ ยกเว้น งานควบคุมดูแลฟาร์มหรืองานที่ใช้ความชำนาญเฉพาะสาขา

(6) ลูกจ้างในแปลงเพาะปลูกพืช เช่น สวนผัก ผลไม้ พืชไร่ พืชสวน ไม้ดอก สวนยาง สวนปาล์ม เป็นต้น

2. ขั้นตอนการดำเนินการก่อนต่ออายุใบอนุญาตทำงาน

2.1 กรอกข้อความตามความเป็นจริง ในแบบคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (ตท.13) ซึ่งแนบมาพร้อมนี้ให้ถูกต้องครบถ้วน เมื่อกรอกข้อความครบถ้วนแล้วให้นายจ้างลงลายมือชื่อและคนต่างด้าวพิมพ์ลายนิ้วหัวแม่มือข้างขวาและซ้ายในตอนท้ายของแบบ ตท.13 ไม่ต้องไปตรวจสอบประวัติและพิมพ์ลายนิ้วมือที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.2 การตรวจสอบสุขภาพ พาแรงงานต่างด้าวพร้อมแบบคำขอต่อใบอนุญาตทำงาน (ตท.13) ที่กรอกข้อความครบถ้วนแล้วยื่นตรวจสอบสุขภาพ ณ โรงพยาบาลที่กระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด พร้อมชำระเงินค่าตรวจสอบสุขภาพ 300 บาท และค่าประกันสุขภาพ 1,200 บาท โดยเจ้าหน้าที่ประทับตราโรงพยาบาลในแบบคำขอต่อใบอนุญาตทำงาน(ตท.13)

3. ขั้นตอนการขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน

3.1 นำแบบคำขอต่ออายุทำงาน (ตท.13) ที่สมบูรณ์แล้วตามข้อ 2 มายื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบเอกสาร

3.2 ชำระค่าใช้จ่ายในการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน ตามระยะเวลาการจ้าง ดังนี้

- (1) ใบอนุญาตทำงานที่มีอยู่ไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 450 บาท
- (2) ใบอนุญาตทำงานที่มีอายุไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 900 บาท
- (3) ใบอนุญาตทำงานที่มีอายุไม่เกิน 1 ปี จำนวน 1,800 บาท

3.3 คนต่างด้าวต้องมายื่นขอต่ออายุใบอนุญาตทำงานด้วยตนเองในกรณีที่ไม่สามารถมาดำเนินการด้วยตนเองได้ให้ทำหนังสือมอบอำนาจติดอากรแสตมป์ 10 บาทพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้รับมอบอำนาจ

4. หลักฐาน/เอกสาร ที่ใช้ในการยื่นต่ออายุใบอนุญาตทำงาน

4.1 ใบอนุญาตทำงานเดิม (ตท.14)

4.2 แบบคำขอต่ออายุใบอนุญาตทำงาน (ตท.13) ซึ่งกรอกข้อความครบถ้วนและมีการรับรองการตรวจสุขภาพจากโรงพยาบาล

4.3 ใบรับรองการตรวจสุขภาพ (ใบรับรองแพทย์) หรือใบเสร็จรับเงินค่าตรวจสุขภาพ และใบเสร็จรับเงินค่าประกันสุขภาพ พร้อมสำเนาอย่างละ 1 ฉบับ

4.4 หลักฐานนายจ้าง ได้แก่ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนพาณิชย์ หรือหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคล

4.5 หนังสือมอบอำนาจตามแบบที่กรมการจัดหางานกำหนดติดอากรแสตมป์ 10 บาท

5. สถานที่และเวลาดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน

5.1 กรุงเทพมหานคร ณ อาคารหลักสี่พลาซ่า เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 1-25 กันยายน 2546 เวลา 09.00-12.00 น. และ 13.00-16.00 น.

5.2 ต่างจังหวัด ณ สถานที่ที่จังหวัดประกาศกำหนด

6 การรับใบอนุญาตทำงาน

6.1 ในกรณีที่มีหลักฐานใบรับรองแพทย์ถูกต้องครบถ้วน สามารถรับใบอนุญาตทำงานได้ทันที ณ วันที่ยื่น

6.2 กรณีที่หลักฐานไม่ครบถ้วน เช่น ขาดใบรับรองแพทย์ เจ้าหน้าที่จะแจ้งให้มารับใบอนุญาตทำงานภายหลังจากที่ได้รับใบรับรองแพทย์จากโรงพยาบาล ในกรณีนี้ จะต้องเขียนชื่อที่อยู่ชัดเจนในไปรษณียบัตรมอบแบบให้เจ้าหน้าที่เพื่อแจ้งกำหนดวันที่ไปรับใบอนุญาตทำงาน

ผลการขึ้นทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าวจังหวัดระนอง ตามมติ กรม.ปี 2546

ประเภทกิจการ	จำนวนนายจ้าง	พม่า		
		ชาย	หญิง	รวม
1. กรรมกรทั่วไป	684	2,552	758	3,310
2. กรรมกรในกิจการประมง	774	3,810	3,489	7,299
3. กรรมกรในโรงงาน	616	978	618	1,596
4. ผู้รับใช้ในบ้าน	1,026	108	1,565	1,673
5. คนงานในฟาร์มเพาะเลี้ยงหรือเลี้ยงสัตว์บก	185	219	219	848
6. คนงานในแปลงเพาะหรือปลูกพืช	1,649	2,696	713	3,427
รวมทั้งสิ้น	4,934	10,413	7,740	18,153

ประเภทกิจการที่มาจากทะเบียนยื่นขอใบอนุญาตทำงาน เรียงตามลำดับ 1-5 ประเภทกิจการ ได้ดังนี้

ประเภทกิจการ	จำนวนนายจ้าง	พม่า		
		ชาย	หญิง	รวม
1. ประมง	774	3,800	3,489	7,299
2. คนงานในแปลงเพาะหรือปลูกพืช	1,644	2,696	731	3,427
3. กรรมกรทั่วไป	684	2,552	758	3,310
4. ผู้รับใช้ในบ้าน	1,026	108	1,565	1,673
5. กรรมกรในโรงงาน	616	918	618	1,596

ตามมติ ครม. ปี 2546 มีข้อกำหนดให้สถานประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน BOI ไม่สามารถต่อใบอนุญาตการทำงานให้แรงงานต่างด้าวได้ จึงทำให้ยอดจำนวนผู้มาขึ้นจดทะเบียนลดลง จากปี 2545=22,406 คน ปี 2546=18,153 คน ลดลง 4,253 คน จากประเภทกิจการทุกประเภทโดยเฉพาะประมงลดลง จำนวน 3,318 คน และยอดจำนวนนายจ้าง ปี 2545=1,013 ราย ปี 2546=774 รายลดลง 239 ราย สำหรับประเภทกิจการที่มีผู้มาขึ้นของจดทะเบียนสูงสุดจะอยู่ที่ประมง คนงานในแปลงเพาะหรือปลูกพืชกรรมกรทั่วไป ผู้รับใช้ในบ้านและกรรมกรในโรงงาน ตามลำดับเหมือนทุกปีที่ผ่านมา

บทที่ 4

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษา ปฐมเหตุของการหลบหนีเข้าเมือง ของแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ชาวเมียนมาร์ในจังหวัดระนอง นอกจากจะมีปัจจัยทางด้านภูมิประเทศที่อำนวย สามารถหลบหนีเข้ามาโดยสะดวกหลายทางแล้ว ยังมีปัจจัยสำคัญอีก 2 ประการด้วยกันคือ

1. ปัจจัยผลักดัน <Push Factors> ซึ่งประกอบด้วย

- สภาพเศรษฐกิจตกต่ำในพม่า เนื่องจากการปิดประเทศ ไม่มีการลงทุนจากต่างประเทศทำให้ประชาชนยากจน ขาดเครื่องอุปโภคบริโภค และสาธารณูปโภค
- การปกครองรูปแบบเผด็จการทหาร ขาดเสรีภาพและขาดเสถียรภาพทางการเมือง
- การสู้รบระหว่างรัฐบาลทหารพม่ากับกองกำลังของชนกลุ่มน้อย ทำให้ประชาชนไม่มีความรู้สึกด้านความปลอดภัย
- ประเทศเมียนมาร์ไม่มีมาตรฐานควบคุมการเข้า-ออกประเทศ ประชาชนนี้จะไปไหนก็ได้ และอีกประการหนึ่ง การที่มีชนกลุ่มน้อย อาทิ มอญ กะเหรี่ยง ต่อสู้กับรัฐบาลทหารเมียนมาร์ ทำให้เมียนมาร์มีความคิดว่า ถ้าพวกคนเหล่านี้หลบหนีเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้มากเท่าไรก็จะเป็นการลดแรงกดดันให้กับรัฐบาลได้มากเท่านั้นและที่สำคัญประการหนึ่ง พม่าไม่ถือว่าชนกลุ่มน้อยที่มีอยู่ในประเทศ เป็นพลเมืองของเมียนมาร์

2. ปัจจัยดึงดูด <Pull Factors> ซึ่งเปรียบประเทศไทยเสมือนแม่เหล็กที่ดึงดูดแรงงานชาวเมียนมาร์เข้ามาทำงานในประเทศไทย โดยมีตัวแปร คือ

- ค่าจ้างที่สูงกว่า ถึงแม้จะไม่ได้ตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของไทย แต่ก็ยอมรับ และอีกประการ หนึ่ง คืออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทไทย กับเงินจ๊าดเมียนมาร์ แตกต่างกันมาก
- มีอาชีพบางอย่างที่คนไทยไม่นิยมทำ เช่น ประมง ต่อเนื่องจากประมง ซึ่งคนไทยถือเป็นงานหนัก และสกปรก ทำให้เกิดสูญญากาศด้านแรงงาน นายจ้างเลยถือเป็นข้ออ้างในการจ้างแรงงานต่างด้าว

- มีญาติพี่น้องที่เดินทางมาทำงานในประเทศไทยเป็นผู้ชักชวนเข้ามา เพราะสภาพความเป็นอยู่และระบบสาธารณูปโภคที่พร้อมของไทย
- มีขบวนการค้าแรงงานต่างด้าว ที่พยายามลักลอบนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศไทยตลอดเวลา และในขบวนการจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางหน่วยงานเข้าไปเกี่ยวข้อง

ในส่วนการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวโดยการขอใบอนุญาตทำงาน ซึ่งน้อยลงทุกปีและผลกระทบที่เกิดขึ้น จากแรงงานต่างด้าว ถ้าหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบ มีความตั้งใจจริงที่จะป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น ก็คงจะแก้ไขปัญหาได้ไม่ยากนัก กล่าวคือ ถ้าระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ป้องกันการลักลอบไม่ให้แรงงานต่างด้าวก้าวล้ำเข้ามาในประเทศไทย ก็จะสามารถป้องกันปัญหาอื่นๆ ที่จะเกิดตามมาอย่างในปัจจุบัน จนขณะนี้ไม่มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง อาศัยอยู่แทบทุกจังหวัดของประเทศไทย

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการเพิ่มจำนวนผู้มาจดทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงาน

1. ควรกำหนดประเภทกิจการให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่และลักษณะการทำงานของคนต่างด้าว เพื่อให้นายจ้างนำแรงงานต่างด้าวเข้าสู่ระบบให้มากที่สุด ซึ่งอาจดำเนินการโดยให้จังหวัดเป็นผู้เสนอประเภทของกิจกรรมที่ต้องการแรงงานต่างด้าว ไม่ใช่ให้ส่วนกลางเป็นผู้กำหนดว่าจะอนุญาตให้ทำงานในกิจการใดได้เหมือนปัจจุบัน
2. การลดขั้นตอนการขอใบอนุญาตทำงานไม่ให้ซับซ้อน และควรดำเนินการแบบ One Stop Service
3. ควรลดค่าธรรมเนียมต่างๆ ในการจดทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงานลงให้น้อยกว่าปัจจุบัน เพราะนายจ้างส่วนใหญ่บอกว่าต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก แต่ควรเพิ่มมาตรการเก็บภาษีเงินได้จากแรงงานต่างด้าวทดแทน
4. ใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวควรผ่อนผันให้มีอายุมากกว่า 1 ปี เพราะจะทำให้แรงงานต่างด้าวและนายจ้างเกิดความมั่นใจว่าเมื่อครบกำหนดแล้วจะไม่มีการส่งกลับ
5. การประชาสัมพันธ์การจดทะเบียนและขอใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาเมียนมาร์
6. ช่วงระยะเวลาในการออกใบอนุญาตควรขยายให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เรื่องนายจ้างบางคนบอกว่าหาเงินมาจ่ายค่าใช้จ่าย ค่าธรรมเนียมไม่ทัน ก็หมดเวลาการต่อใบอนุญาตทำงานเสียก่อน

7. การสกัดกั้นขบวนการค้าแรงงานต่างด้าวเคลื่อนย้ายออกนอกเขตจังหวัดหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องเข้มงวดกวดขันอย่างจริงจังต่อเนื่อง ทั้งนี้ภาครัฐจะต้องให้การสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมตามที่จังหวัดร้องขอ

8. ควรมอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด CEO เห็นชอบเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวที่มาทดแทนแรงงานต่างด้าวที่ขาดหายไป

ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานต่างด้าว

1. เร่งประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการประชาชนทั่วไปได้รับทราบนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในภาพกว้างอย่างชัดเจน ทัวถึง และต่อเนื่อง โดยต้องชี้ให้เห็นภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากผู้หลบหนีเข้าเมือง

2. รัฐบาลไทยควรมีการเจรจากับรัฐบาลพม่าให้รับแรงงานพม่าที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยกลับประเทศ และออกเอกสารสำคัญ เช่น บัตรประจำตัวประชาชนใบผ่านแดน หรือหนังสือเดินทางแก่คนสัญชาติของตนเอง เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดระบบการเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศให้เป็นสากล

3. จัดระบบควบคุมตามแนวชายแดน โดยการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด ป้องกันสกัดกั้นการเข้ามาใหม่ของแรงงานต่างด้าว รวมทั้งเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มมวลชนตามแนวชายแดน

4. ให้มีการสำรวจการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ลักลอบทำงานอย่างผิดกฎหมายของสถานประกอบการทั้งหมด รวมทั้งผู้ติดตามและเด็กอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบจำนวนที่แท้จริง เพื่อประโยชน์การวิเคราะห์และวางแผนแก้ไขปัญหาในระยะยาว

5. สร้างจิตสำนึกให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการหันมาจ้างแรงงานไทยก่อนเป็นลำดับแรก เนื่องจากมีแรงงานคนไทยว่างงาน ตกงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นการสนับสนุนภาครัฐบาลในการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

6. รัฐบาลต้องมีมาตรการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองอย่างจริงจัง โดยจัดตั้งหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะทำได้ง่ายต่อการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลการดำเนินงาน

7. เพิ่มงบประมาณในการดำเนินการแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองให้เพียงพอกับการปฏิบัติงาน ทั้งในระหว่างการดำเนินงานผ่อนผันและการสกัดกั้นจับกุมผลักดันส่งออกนอกราชการอาณัติกร

8. การดำเนินการนำแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ กึ่งฝีมือ เข้ามาทำงานในประเทศไทย อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ควรให้เป็นการประสานงานกันระหว่างรัฐต่อรัฐ

9. รัฐต้องมีมาตรการในการจัดเก็บภาษีเงินได้จากแรงงานต่างด้าว รวมทั้งนายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการที่ว่าจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายเข้าทำงาน โดยจัดเก็บในอัตราที่สูงกว่าการจ้างแรงงานไทย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการหันกลับมาจ้างแรงงานไทยมากขึ้น

10. ผู้ประกอบการต้องปรับปรุงสถานที่ทำงาน กระบวนการผลิต ให้เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งค่าจ้างและสวัสดิการที่ดีเพื่อจูงใจให้คนไทยเข้าทำงาน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานไทยได้ระดับหนึ่ง

11. ควบคุมให้แรงงานต่างด้าวเข้าออกตามช่องออกตามช่องทางที่กำหนด และจำกัดพื้นที่ให้อยู่ภายในจังหวัดที่ได้รับอนุญาตให้ทำงาน หากออกนอกช่องทางที่กำหนดต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ปัญหา อุปสรรค

ผลจากการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวเพื่อขอใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) จากข้อมูล 3 ปีย้อนหลัง 2544-2546 ทำให้ทราบถึงยอดจำนวนที่ลดลงเรื่อยๆ ทุกปีจากปี 2544 จำนวน 25,281 คน ปี 2545 จำนวน 22,406 คน และปี 2546 จำนวน 18,153 คน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายของรัฐบาลตามมติ ครม.ที่เปิดโอกาสให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมาขออนุญาตทำงานให้ถูกต้องนั้นประสบความสำเร็จล้มเหลว ในขณะที่ตัวเลขจากการประมาณการของจำนวนแรงงานต่างด้าวในจังหวัดระนองอยู่ที่ 70,000-80,000 คน

สำหรับแรงงานต่างด้าวที่มายื่นจดทะเบียนขอใบอนุญาตทำงาน ตั้งแต่ปี 2544-2546 ถ้าแยกจำนวนประเภทกิจการจะพบว่าประมงและกิจการต่อเนื่องจากประมง จะมีแรงงานต่างด้าวมากที่สุด รองลงมาคือการค้าเกษตรและกรรมกรทั่วไปตามลำดับ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้พอสรุปได้ว่าสาเหตุของการไม่มายื่นขออนุญาตทำงานเกิดจากปัจจัยหลายประการ ดังนี้

ประการแรก

เนื่องจากจังหวัดระนองเป็นจังหวัดชายแดนการไม่มาหาสุ่ทั้งฝั่งไทย-เมียนมาร์ไปมาได้สะดวกทั้งทางบกและทางทะเล ทำให้แรงงานบางส่วนเมื่อเดินทางกลับไปประเทศเมียนมาร์แล้ว ไม่กลับมาทำงานในประเทศไทยต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแรงงานเหล่านี้เมื่อเดินทางกลับไปแล้ว ไม่อยากหวนกลับมาทำงานทำในประเทศไทยอีก เพราะหนทางยากลำบาก เนื่องจากถนนในเมียนมาร์เป็นเส้นทางทุรกันดาร การเดินทางจากเมืองต่างๆ มาถึงเกาะสองซึ่งอยู่

ตรงข้ามจังหวัดระนองต้องใช้ทางเรือซึ่งใช้เวลาหลายวัน จากข้อมูลของสำนักงานจัดหางานจังหวัดระนองได้แสดงถึงภูมิลำเนาของแรงงานต่างด้าวที่มาจากทะเบียนฯ ในปี 2544 ดังนี้

ตารางแสดงภูมิลำเนาแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่าที่อพยพเข้ามาทำงานในจังหวัดระนอง

ลำดับ	ชื่อเมือง	เพศ		รวม	เปรียบเทียบแรงงานทั้งหมด(%)
		ชาย	หญิง		
1.	ทวาย	7,195	5,390	12,585	49.78
2.	เกาะสอง	1,140	626	1,730	6.8431
3.	ย่างกุ้ง	1,782	1,421	3,203	12.67
4.	มอละเม	3,964	2,024	5,988	23.686
5.	มะริด	528	944	1,472	5.8226
6.	ยะข่าย	116	36	152	0.6
7.	ลาว	2	3	5	0.0198
8.	เกาะลัมไย	45	55	100	0.3956
9.	ตองยี	4	9	13	0.0514
10.	มัทตาเลย์	31	2	33	0.1305
		14,771	10,510	25,281	100

จากข้อมูลแสดงภูมิลำเนา ทำให้ทราบว่าแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่จะมีภูมิลำเนาในเมืองทวายและมอละเม ซึ่งอยู่ห่างไกลจากเกาะสอง แรงงานต่างด้าวบางคนทำงานมีเงิน มีทอง เหลือเก็บก็จะกลับบ้านและไม่กลับเข้ามาประเทศไทยอีก

ประการที่สอง

การหลบหนีจากนายจ้างคนเก่าเนื่องจากถูกกดขี่ทางด้านแรงงานในเรื่องค่าจ้าง สภาพการทำงานเมื่อถูกชักชวนจากญาติพี่น้องหรือเพื่อน ก็จะไปอยู่กับนายจ้างรายใหม่ซึ่งคิดว่าจะมีสภาพที่ดีขึ้น เมื่อมีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวในปีต่อมาก็ไม่กล้าออกมาแสดงตัวเนื่องจากกลัวนายจ้างคนเก่ารู้และกลัวความผิด พรบ.การทำงานของคนต่างด้าว ปี 2521

ประการที่สาม

มีขบวนการค้าแรงงานทั้งที่เป็นชาวเมียนมาร์เอง และคนไทยนำพาออกนอกเขตจังหวัดระนอง โดยอ้างว่ามีค่าจ้าง สภาพการทำงานที่ดีกว่า โดยหลอกว่าถ้ามีใบอนุญาตทำงานแล้วสามารถทำงานที่ไหนก็ได้ในประเทศไทยโดยไม่มีผิด

ประการที่สี่

เกิดจากตัวนายจ้างเอง ซึ่งอ้างว่าค่าธรรมเนียมในการขออนุญาตทำงานให้คนต่าง
ตัวแพงเกินไป ไม่สามารถที่จะหาเงินมาต่อใบอนุญาตฯ ให้ครบทุกคนได้ ตัวอย่าง เช่น สถาน
ประกอบการแห่งหนึ่งใช้แรงงานต่างด้าว จำนวน 100 คน ปี 2544 ขอบัญอนุญาตฯ ให้ครบทั้ง
100 คน พอปีต่อมาต่อใบอนุญาตฯ ให้เพียง 70-80% โดยอ้างว่าเศรษฐกิจไม่ดีและค่าธรรมเนียม
สูงเกินไป อีกประการหนึ่งเกิดจากลักษณะอย่าง คือ มีหลายสถานประกอบการที่ใช้แรงงานโดย
ไม่ขอใบอนุญาตทำงานให้ถูกต้อง เพราะเป็นผู้มีชื่อเสียงมีอิทธิพล เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่กล้าจับ
กุมดำเนินการตามกฎหมาย ทำให้สถานประกอบการอื่นๆ ยกมาเป็นข้ออ้างในการไม่ขอใบ
อนุญาตให้แรงงานในสถานประกอบการของตนด้วย

ประการที่ห้า

การดำเนินการจับกุมนายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าวโดยไม่มีใบอนุญาตทำงานตาม
พรบ.การกำหนดของคนต่างด้าว พ.ศ. 2521 และการจับกุมแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
ตาม พรบ.คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง จากเหตุผลของการขาดงบประมาณ
และยานพาหนะสนับสนุน และอีกประการหนึ่งโทษของนายจ้างที่จ้างแรงงานต่างด้าวทำงาน
โดยไม่มีใบอนุญาตทำงานเมื่อส่งฟ้องศาลแล้วจะมีแค่โทษปรับเพียงอย่างเดียวซึ่งจากการสอบ
ถามผู้ที่ถูกจับกุมดำเนินคดีแล้วส่งฟ้องศาล ศาลจะปรับไม่เกิน 5,000 บาท รอลงอาญา 1 ปี ไม่
เคยมีการจำคุกตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม พรบ.การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ.2521 ซึ่ง
จากเหตุผลดังกล่าวทำให้นายจ้างไม่เกรงกลัวกฎหมาย

ประการที่หก

ระยะเวลาในการต่อใบอนุญาตในแต่ละปีสั้นเกินไป บางปีมีระยะเวลาแค่ 1 เดือน ทำ
ให้นายจ้างไม่มีเงินจ่าย ค่าธรรมเนียมในการขอใบอนุญาตทำงานให้กับแรงงานต่างด้าว

ประการที่เจ็ด

การขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ ในการประชาสัมพันธ์การต่อใบอนุญาตการทำงาน
ของคนต่างด้าว ซึ่งเรื่องนี้จะต้องดำเนินการทั้ง 2 ภาษา คือ ทั้งภาษาไทยและภาษาเมียนมาร์ ซึ่ง
ในบางครั้งแรงงานต่างด้าวไม่รู้ว่ามี การต่อใบอนุญาตทำงาน เพราะบางคนพูด-ฟัง ภาษาไทย
ไม่รู้เรื่อง กรณีมีนายจ้างบางคนปกปิดเรื่องการต่อใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างด้าวเพราะ
กลัวต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม

ผลกระทบจากการจ้างแรงงานต่างด้าวในจังหวัดระนอง

ผลดี

1. ช่วยลดต้นทุนในการผลิตเพราะค่าจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองถูกกว่าแรงงานไทยทำให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการสามารถประกอบธุรกิจและแข่งขันได้ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เนื่องจากข้อได้เปรียบเรื่องแรงงานราคาถูก
2. ลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานไร้ฝีมือแรงงานที่มีลักษณะเป็นงานหนัก ยก. ลำบาก สกปรก เสี่ยงอันตราย ซึ่งเป็นงานที่คนไทยไม่นิยม เช่น ประมงทะเล ต่อเนื่องจากประมงทะเล โรงงานไม้แปรรูป เป็นต้น นอกจากนี้ยังลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานตามฤดูกาล โดยเฉพาะในอาชีพทางการเกษตร ซึ่งมีความต้องการแรงงานในช่วงฤดูการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต
3. แรงงานต่างด้าวและครอบครัวช่วยเพิ่มกำลังซื้อในสินค้าอุปโภคบริโภคทำให้เกิดกระแสการหมุนเวียนของเงินตรา ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของจังหวัด
4. ช่วยให้มีการขยายการลงทุนเพิ่มขึ้นในธุรกิจที่ต่อเนื่องจากอุตสาหกรรมหลักของจังหวัด ซึ่งเป็นงานที่ต้องใช้แรงงานที่มีทักษะฝีมือเพิ่มสูงขึ้นกว่าระดับกรรมกร ทำให้แรงงานที่มีคุณภาพของไทยมีงานทำมากขึ้น

ผลเสีย

ด้านเศรษฐกิจ

1. ทำให้ภาวะตลาดแรงงานบิดเบือนไม่เป็นไปตามอุปสงค์อุปทานของแรงงานเนื่องจากค่าจ้างแรงงานไร้ฝีมือ (เมียนมาร์) ต่ำกว่าแรงงานไทยมาก ในขณะที่โครงสร้างแรงงานของไทยเองก็มีแรงงานไร้ฝีมือเหล่านี้จำนวนมาก ทำให้อาชีพไม่สามารถขยับตัวสูงขึ้นตามอุปสงค์ของงานที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้รายได้แรงงานไทยถูกจำกัด ซึ่งอาจส่งผลถึงการกระจายรายได้ในระยะยาว
2. เป็นการลดโอกาสการจ้างงานของคนไทยและก่อให้เกิดปัญหาการว่างงานในอนาคตเพิ่มขึ้น ถ้าไม่จำกัดจำนวนและสาขาอาชีพที่ขาดแรงงานจริง เนื่องจากแรงงานไร้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่าประเทศมีจำนวนมากและพร้อมที่จะอพยพเคลื่อนย้ายเข้าสู่ประเทศไทย
3. อาจทำให้ผู้ประกอบการหรือผู้ลงทุนไม่ให้ความสนใจกับความลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และระบบเทคโนโลยีหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันเนื่องจากมีแรงงานต่างด้าวราคาถูกเป็นจำนวนมาก

4. ทำให้เกิดการเบี่ยงเบนของตลาดแรงงานเกิดการชะงักงันของเทคโนโลยีการผลิต เนื่องจากมีแรงงานการาถูกให้เลือกจำนวนมากทำให้มีการปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ยังคงใช้รูปแบบผลิตที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labour Intensive) ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับประเทศอุตสาหกรรมใหม่ประเทศอื่นได้ เศรษฐกิจของประเทศจึงไม่สามารถก้าวพ้นเศรษฐกิจแบบพึ่งพาได้

5. จากการกดขี่ด้านแรงงานในเรื่องค่าจ้าง สวัสดิการ สภาพการทำงาน จากนายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการ อาจทำให้สินค้า ผลิตภัณฑ์ของจังหวัดที่ส่งออกถูกกีดกันจากต่างประเทศได้ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมของจังหวัด

ด้านความมั่นคง

1. มีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองบางคนแอบแฝงเข้าเป็นแนวที่ 3 สืบเสาะหาข่าวถึงสภาพความเป็นไปของประเทศไทยด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การทหาร ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบหากมีการกระทบกระทั่งเกิดขึ้น ซึ่งแรงงานต่างด้าวเหล่านี้สามารถแปรสภาพเป็นกำลังพลสนับสนุนการรบได้ตลอดเวลา

2. แรงงานต่างด้าวเข้ามารวมกลุ่มกันเป็นชุมชน ทำให้เกิดความรู้สึกชาตินิยมการนำขนบธรรมเนียมประเพณีมาปฏิบัติ อาจขัดกับวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนไทยกับเมียนมาร์ได้

3. แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยจะมีหลายเชื้อชาติ เช่น มอญ กระเหรี่ยง คยา คะฉิ่น เมื่อประเทศไทยกวาดล้างจับกุม และส่งกลับประเทศอาจทำให้เกิดการขัดแย้งระหว่างประเทศได้

ด้านสังคม

1. แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายเข้ามาแย่งอาชีพของคนไทย ทำให้แรงงานคนไทยต้องว่างงานและตกงาน รวมทั้งแรงงานต่างด้าว ที่ไม่มีงานทำในประเทศไทยไม่มีรายได้เลี้ยงชีพจึงก่อให้เกิดปัญหาจิปัสน น้าชิงทรัพย์ ยาเสพติด โสเภณี ฯลฯ ซึ่งสร้างความเดือนร้อนให้แก่สังคมไทยโดยรวม

2. เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคมเพราะประกอบการนิยมจ้างแรงงานต่างด้าوراราคาถูก สร้างความรู้สึกในทางลบแก่คนไทย โดยทั่วไปผู้ประกอบการเห็นคนเมียนมาร์ดีกว่าคนไทย

3. เมื่อเกิดปัญหากระทบกระทั่งระหว่างคนไทยกับคนงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย เช่น มีการทะเลาะวิวาทการทำร้ายร่างกายแรงงานต่างด้าวสามารถหลบหนีกลับประเทศของตนเองได้โดยง่าย

4. การเข้ามาของคนต่างด้าวจำนวนมากที่มีวัฒนธรรมต่างกันทำให้เกิดผลกระทบต่อวัฒนธรรมที่ดีของสังคมไทยเสื่อมถอย

5. ก่อให้เกิดผลเสียหายทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทย เนื่องจากมีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ส่งผลกระทบต่อการเสื่อมถอยของวัฒนธรรมท้องถิ่น มีการแต่งงานกันระหว่างคนไทยกับแรงงานต่างด้าวจนเกิดบุตรหลาน มีปัญหาเรื่องสัญชาติตามมาและประกอบอาชีพที่ไม่พึงปรารถนา เช่น โสเภณี ค้ายาเสพติด ก่ออาชญากรรม เป็นต้น

ด้านสาธารณสุข

1. แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องสุขภาพอนามัย สภาพความเป็นอยู่ที่ไม่ถูกสุขลักษณะ อาจก่อให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อร้ายแรงมาสู่คนไทยได้ เช่น โรคเอดส์ วัณโรค โรคเท้าช้าง ไข้มาลาเรีย เป็นต้น

2. แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายที่ลักลอบทำงานตามสถานประกอบการ เมื่อเจ็บไข้ไม่สบาย ก็ไม่ยอมจ่ายค่ารักษาพยาบาล ทำให้รัฐต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในแต่ละปีเป็นจำนวนมากซึ่งเป็นผลกระทบต้องงบประมาณและบุคลากรทางการแพทย์ที่อยู่อย่างจำกัด

3. แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย จะนำโรคที่ประเทศไทยได้ขจัดไปหมดแล้วกลับมาเกิดใหม่แก่ประเทศไทย ทำให้ประเทศไทยต้องเสียเงินงบประมาณสำหรับการณรงค์ป้องกันและรักษาเพิ่มขึ้น

(ข้อ 1,2,3 จะสะท้อนภาพออกมาในตารางที่ 1-6)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนการตรวจพบโรคแรงงานพม่าในจังหวัดระนองปี 2543
(ตั้งแต่เดือน กันยายน-พฤศจิกายน)

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวน (คน)	เท้าช้าง	มาลาเรีย	ซิฟิลิส	วัณโรค	ยาเสพติด
1	เมือง	11,711	6	1	94	82	13
2.	กระบุรี	1,671	1	2	21	2	-
3.	กะเปอร์	1,073	1	-	8	-	-
4.	ละอุ่น	707	1	-	-	2	-
5.	กิ่งอำเภอสุขสำราญ	239	-	-	3	-	-
รวม		15,401	8	3	128	86	13

ที่มา: งานควบคุมโรคติดต่อทั่วไป สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง

ตารางที่ 2 แสดงค่าใช้จ่ายที่ให้บริการผู้ป่วยชาวต่างชาติที่เรียกเก็บเงินไม่ได้

ปี	ค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บเงินไม่ได้ (บาท)
2539	2,714,013
2540	1,776,840
2541	1,615,489
2542	2,466,560

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง ตุลาคม 2542

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและอัตราป่วยด้วยโรคติดต่อในการตรวจสอบสุขภาพแรงงานต่างด้าว
ที่ได้รับการผ่อนผันจังหวัดระนอง ตั้งแต่ปี 2539 - 6 พฤศจิกายน 2545

เวลา	จำนวน คน	เท้าช้าง		มาลาเรีย		ซิฟิลิส		วัณโรค		สารเสพติด		หญิงตั้งครรภ์	
		คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%	คน	%
ก.ย.40-มิ.ย.41	6,391	7	0.11	0	0	56	0.88	-	-	-	-	-	-
ส.ค.-ต.ค.41	2,600	33	0.26	30	0.24	114	0.9	7	0.06	20	0.16	-	-
22ส.ค.-30พ.ย.42	1,522	34	0.29	1	0.01	90	0.78	54	0.47	9	0.08	-	-
11ก.ย.-30พ.ย.433	14,944	8	0.05	3	0.02	128	0.86	58	0.39	13	0.08	-	-
พ.ค.-มิ.ย.44	1,614	0	0	0	0	4	0.25	10	0.62	0	0	-	-
1ก.พ.-24เม.ย.45	20,984	5	0.02	0	0	155	0.64	28	0.14	1	0.004	511	2.43
15ก.ย.-6พ.ย.45	18,203	1	0.01	0	0	81	0.44	18	0.10	2	0.04	438	5.06

แหล่งข้อมูล : แบบรายงานผลการปฏิบัติงานตรวจสอบสุขภาพแรงงานต่างด้าว (รง.
คช.1)

หมายเหตุ : 0 หมายถึง ตรวจไม่พบเชื้อ

-หมายถึง ไม่ได้กำหนดให้มีการตรวจ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนผู้ป่วยของแรงงานต่างด้าวที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของ
จังหวัดระนอง พ.ศ. 2545

ลำดับ	ชื่อโรค	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	ร้อยละ
1.	มาลาเรีย	502	42.69
2.	อุจจาระร่วง	320	27.21
3.	ซิฟิลิส	161	13.69
4.	ปอดบวม	42	3.57
5.	ไขหวัดใหญ่	28	2.38
6.	วัณโรคปอด	18	1.53
7.	งูกัด	16	1.36
8.	ตาแดง	16	1.36
9.	ไขเลือดออก	11	0.94
10.	อาหารเป็นพิษ	10	0.85
11.	อื่น ๆ	52	4.42
รวม		1,176	100

ตารางที่ 5 จำนวนและอัตราป่วยตายของแรงงานต่างด้าวที่ต้องเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของ
จังหวัดระนอง พ.ศ.2545

ลำดับ	ชื่อโรค	จำนวนผู้ป่วย (ราย)	จำนวนการตาย (ราย)	อัตราป่วยตาย (ร้อยละ)
1.	ปอดบวม	42	6	14.29
2.	คอตีบ	2	2	100
3.	พิษสุนัขบ้า	1	1	100
4.	วัณโรคปอด	8	1	5.56
5.	มาลาเรีย	502	1	0.02
รวม		565	11	1.95

แหล่งข้อมูล : รง.506 งานระบาดวิทยา กลุ่มพัฒนายุทธศาสตร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
ระนอง

จากข้อมูลจะเห็นว่า มีจำนวนผู้ป่วยจากโรคปอดบวมและมีการตายสูงถึง ร้อยละ
14.29 แต่โรคที่พบความรุนแรงมากที่สุด คือ คอตีบและโรคพิษสุนัขบ้า เพราะพบที่มีการตาย
ทุกรายในผู้ป่วยถึงร้อยละ 100

ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของแรงงานต่างด้าวปีงบประมาณ 2545

ตารางที่ 6 แสดงการให้บริการรักษาพยาบาลแก่แรงงานต่างด้าว

เดือน ตุลาคม 2544 - กันยายน 2545

รายละเอียด	ผู้ป่วยนอก		ผู้ป่วยใน		
	ครั้ง	ค่าใช้จ่าย(บาท)	คน	วัน	ค่าใช้จ่าย (บาท)
1. มีบัตรประกันสุขภาพ					
1.1 รพ.ระนอง	10,626	1,668,109.51	1,293	5,277	4,406,470.00
1.2 รพช. 4 แห่ง	2,413	314,196.00	226	467	332,955.00
1.3 สอ./สสอ./สสภ./เทศบาล	6,055	469,454.24			
รวม	19,094	2,451,759.75	1,519	5,744	4,739,425.00
2. ไม่มีบัตรประกันสุขภาพ (รักษาพยาบาลฟรี)					
2.1 รพ.ระนอง	66	23,733.00	302	1,967	1,736,063.00
2.2 รพช. 4 แห่ง	7	2,855.00	29	59	23,751.00
2.3 สอ./สสอ./สสภ./เทศบาล	840	48,408.97			
รวม	913	74,996.97	331	2,026	1,759,814.00
3. ไม่มีบัตรประกันสุขภาพ (จ่ายเงินเองได้)					
3.1 รพ.ระนอง	3,830	481,326.00	870	3,086	2,173,626.00
3.2 รพช. 4 แห่ง	1,356	194,114.00	321	669	325,855.00
3.3 สอ./สสอ./สสภ./เทศบาล	3,256	164,210.69			
รวม	8,442	839,680.69	1,191	3,755	2,449,481.00

แหล่งข้อมูล : กลุ่มงานประกันสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระนอง

บรรณานุกรม

1. เทเวศ ปลื้มสุทธิ พตต. การศึกษาทัศนคติที่มีต่อนโยบาย ผ่อนผัน แรงงานต่าง
ด้าว,การสัมมนาเชิงปฏิบัติการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สุราษฎร์ธานี รุ่นที่ 5, 2545
 2. ชนนัน สุทธิจารี, โครงการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการที่
เป็นภารกิจหนักหน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงแรงงาน, ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547
 3. สำนักงานจัดหางานจังหวัดระนอง,การดำเนินการจดทะเบียนและขออนุญาต
ทำงานแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ตามมติ ครม.ปี 2544, เอกสารสัปดาห์, 2544
 4. ส่วนราชการสังกัดกระทรวงแรงงานจังหวัดระนอง,สถานการณ์ปัญหาแรงงาน
ต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองในจังหวัดระนอง,เอกสารอัดสำเนา , 2546
-